

รายงานการติดตามและประเมินผลโครงการ 1 อำเภอ 1 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ในเขตจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2562

ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผลฯ
กองแผนและงบประมาณ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
โทรศัพท์/โทรสาร 0-4323-6793
www.kkpao.go.th

คำนำ

การติดตามและประเมินผลโครงการ 1 อำเภอ 1 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดขอนแก่น ประจำปี พ.ศ. 2562 ซึ่งสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้อนุมัติงบประมาณตั้งจ่ายตามข้อบัญญัติ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ประจำปี พ.ศ. 2561 เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนให้กับประชาชนในพื้นที่ จังหวัดขอนแก่น ในการจัดหาอาชีพเสริมให้กับเกษตรกร เพื่อประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัด ขอนแก่น เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว การเลี้ยงกบ การเลี้ยงปลาตก การเลี้ยงไก่ และการเพาะเห็ด ส่งเสริมให้ เกษตรกรเพาะปลูก และนำไปขาย เป็นการเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายให้กับประชาชน ที่ใช้เวลาว่างเว้นฤดูเก็บเกี่ยวข้าว ในการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ การติดตามและประเมินผลโครงการในครั้งนี้ เป็นการติดตามและประเมินผล การดำเนินงานโครงการ 1 อำเภอ 1 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดขอนแก่น ที่องค์การบริหารส่วน จังหวัดขอนแก่น ตั้งงบประมาณให้การสนับสนุนในปีงบประมาณ พ.ศ.2561 เพื่อต้องการทราบความพึงพอใจของ ประชาชน และความคุ้มค่า ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ และแก้ไขปัญหาความยากจนให้กับประชาชน มีความคุ้มค่า กับประชาชนในชุมชน

ทำยนี้ใคร่ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ที่ให้การ สนับสนุนและมองเห็นความสำคัญของการติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงาน และขอขอบคุณ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำ ชุมชน ประชาชนในพื้นที่ ที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ใน การติดตามและประเมินผลโครงการดังกล่าวสำเร็จลุล่วงด้วยดี จึงได้นำเสนอรายงานผลการติดตามฯ ต่อผู้บริหารฯ และเผยแพร่ให้ผู้สนใจได้รับทราบ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารรายงานผลการติดตามฯ ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ สำหรับผู้สนใจ หรือส่วนราชการ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานครั้งต่อไป

ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผลแผนงานโครงการ

กองแผนและงบประมาณ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

กรกฎาคม 2562

สารบัญ

คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ค
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล	1
1.3 ขอบเขตการติดตาม	2
1.4 ประโยชน์ที่ได้รับ	2
1.5 นิยามศัพท์	2
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	2
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับมีส่วนร่วม	2
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ	4
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความคุ้มค่า	5
2.4 บทบาท อำนาจหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	8
2.5 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	9
บทที่ 3 วิธีการติดตามและประเมินผล	24
3.1 กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล	24
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามฯ	24
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	25
3.4 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล	25
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	25
3.6 การนำเสนอ	25
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	26
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	26
4.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล	26
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	26
บทที่ 5 สรุปการติดตามและประเมินผล	37
5.1 วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล	37
5.2 สรุปผลการติดตามและประเมินผล	37
5.3 ข้อเสนอแนะ	40
บรรณานุกรม	42
ภาคผนวก	
ภาพกิจกรรม	
แบบสอบถาม	

บทสรุปผู้บริหาร

การติดตามและประเมินโครงการ 1 อำเภอ 1 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2562 โดยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม/สัมภาษณ์ จากผู้นำชุมชน ประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ผ่านการอบรมโครงการ 1 อำเภอ 1 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จำนวนทั้งสิ้น 147 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด – ต่ำสุด และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยดำเนินการติดตามและประเมินผลความพึงพอใจของประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการโครงการ โดยใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิดและปลายปิด ผลการติดตามและประเมินผล พบว่า

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 147 คน เพศหญิงมากที่สุด จำนวน 105 คน เพศชาย จำนวน 42 คน มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 53 คน รองลงมาอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 49 คน และอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 32 คน สถานภาพเป็นเกษตรกรทั่วไป จำนวน 130 คน ผู้นำชุมชน (กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) จำนวน 10 คน การศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 104 คน รองลงมาระดับมัธยมศึกษา ปลาย จำนวน 24 คน และระดับมัธยมศึกษา ต้น จำนวน 10 คน อาชีพหลักเกษตรกรรวม จำนวน 124 คน รองลงมารับจ้างทั่วไป จำนวน 14 คน

2. ความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน หรือความพึงพอใจของกลุ่มเกษตรกร ที่หน่วยงานภาครัฐ ได้เข้ามาให้การสนับสนุนโดยการจัดอบรมให้ความรู้ พร้อมให้การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการทำเกษตร ทำให้กลุ่มเกษตรกรที่ทำการปลูกพืชผัก เลี้ยงกบ เลี้ยงปลา เพาะเห็ด มีอาชีพมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยใช้เวลาร่างหลังฤดูเก็บเกี่ยว ข้าว ปลูกพืชผัก หรือทำการเกษตรระยะสั้น เป็นอาชีพเสริม แต่ก็ทำรายได้มากกว่าอาชีพหลัก บางกลุ่มรายได้ดี ก็ยึดเป็นอาชีพหลัก เช่น การเพาะเห็ด บ้านวังเพิ่ม อำเภอสีชมพู, การปลูกผักสวนครัว บ้านท่าสวรรค์ อำเภอมัญจาคีรี, การเลี้ยงกบ เลี้ยงปลาตุ๊ก บ้านทรัพย์สมบูรณ์ อำเภอน้ำพอง ฯลฯ ยังดำเนินการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณมาดำเนินการอบรมส่งเสริมอาชีพ ให้ความรู้แก่กลุ่มเกษตรกร ทำให้ประชาชนมีรายได้ มีเงินออมเพิ่มขึ้น เป็นขั้นเริ่มต้นของการทำเกษตรที่เริ่มต้นจากในครอบครัว และรวมตัวกันเป็นกลุ่มสมาชิก สร้างความเข้มแข็ง สร้างความรัก ความสามัคคีในกลุ่ม และขยายกลุ่มเครือข่ายปลูกพืชผัก เลี้ยงกบ เลี้ยงปลา เพาะเห็ด ได้มากขึ้นในอนาคตให้มีความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป มีระดับความพึงพอใจในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 87.20

ความคุ้มค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ

ผลการติดตามและประเมินผล พบว่า โครงการ 1 อำเภอ 1 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดขอนแก่น ประจำปี พ.ศ.2562 ด้านความคุ้มค่า ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ ตลอดจนปัญหาหรือผลกระทบต่างๆ ตามรายละเอียด ดังนี้

2.1. ความคุ้มค่ากับงบประมาณ พบว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้ดำเนินการจัดสรรงบประมาณ ดำเนินการตามโครงการ 1 อำเภอ 1 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดขอนแก่น การจัดตั้งงบประมาณในการส่งเสริมอาชีพให้กับเกษตรกร ต้องคำนึงถึงความต้องการของประชาชนและจำเป็นต้องแก้ไขเร่งด่วน ส่งเสริมให้เกษตรกรมีรายได้ มีอาชีพเสริมหลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าว เป็นเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืชระยะสั้นที่ให้มีรายได้ดี โดยใช้เวลาร่างให้เกิดประโยชน์ การรวมกลุ่มสมาชิกเกษตรกร เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน งบประมาณมาก น้อย ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ดำเนินการ การลงทุนปลูกพืชผัก เลี้ยงกบ เลี้ยงปลา เพาะเห็ด ฯลฯ ต้นทุนของโครงการเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินความคุ้มค่า ต้นทุนของโครงการอยู่ที่การมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น หนี้สินไม่เพิ่ม ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนลดลง ไม่ได้ตีค่าออกมาเป็นตัวเงินแต่

เป็นการวัดช่วงเวลาที่โครงการจะเกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การคิดในด้านผลตอบแทนในมุมมองของความคุ้มค่าทางการเงินจะมองไม่เห็น เพราะเมื่อคิดในด้านความคุ้มค่าทางการเงินแล้ว อาจจะปรากฏให้ผลตอบแทนทางการเงินไม่มาก แต่ในมุมมองของคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้น การลงทุนดังกล่าวถือว่าคุ้มค่าหากเป็นการมองด้านความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจแทน การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ จึงใช้ในการประเมินโครงการลงทุนที่มุ่งหวังผลกำไร การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจจะพิจารณาผลประโยชน์ต่อสังคมชุมชน ประชาชนได้รับประโยชน์จากโครงการในระยะยาว

2.2. ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ พบว่า ประชาชนได้รับประโยชน์จากโครงการ เพราะว่าการดำเนินการส่งเสริมอาชีพให้กับกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น ในแต่ละอำเภอ เป็นความต้องการของคนในหมู่บ้านและชุมชน ที่กลุ่มได้มีมติร่วมกันในการดำเนินการกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งปลูกพืช เลี้ยงปลา เลี้ยงกบ เพาะเห็ด ทุกอย่างล้วนมีประโยชน์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นให้การสนับสนุนงบประมาณ ในการจัดหาอาชีพให้กับกลุ่มเกษตรกรที่มีความสนใจ รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการประกอบอาชีพ กลุ่มเกษตรกรใช้เวลาหลังฤดูเก็บเกี่ยว มาทำอาชีพเสริมให้กับครอบครัวและยังได้รวมกลุ่มสมาชิกเกษตรกรทำอาชีพเดียวกัน มีการบริหารจัดการในกลุ่มให้เป็นระบบ ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ คือประชาชน หรือกลุ่มเกษตรกรมีรายได้จากการทำการเกษตร ปลูกพืช เลี้ยงปลา เลี้ยงกบ เพาะเห็ด ซึ่งเกษตรกรแต่ละกลุ่ม มีรายได้ทุกวันจากการขายผลิตผลทางการเกษตร เช่น กะหล่ำปลี คื่นช่าย ถั่ว ผักกวางตุ้ง บล็อกโคลี ข้าวโพด จะมีพ่อค้า แม่ค้าในหมู่บ้านมารับที่สวนนำไปขายที่ตลาด มีรายได้จากการขายผักได้ประมาณวันละ 300-400 บาท อีกกลุ่มหนึ่ง คือ กลุ่มเกษตรกรเพาะเห็ด ได้เข้ารับการอบรมและได้นำความรู้ที่ได้รับนำมาปฏิบัติ ทำโรงเรือนเอง ผลิตก้อนเชื้อเห็ด ขายก้อนเห็ดและดอกเห็ด ทำให้มีรายได้ทุกวัน

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อผลการดำเนินโครงการ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เป็นโครงการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมาก เพราะเป็นโครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชน และแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ประชาชนมีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรม ประชาชนได้รับและมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีความคุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับ ซึ่งก่อนหรือหลังการดำเนินการ มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรมได้เป็นอย่างดี ตลอดทั้งประชาชนได้รับรู้มีการรายงานผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารทุกขั้นตอน เป็นโครงการที่ประชาชนในพื้นที่ต้องการเป็นอย่างมากทำให้ระดับผลมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 88.40

ข้อเสนอแนะจากการติดตามและประเมินผล

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะจากประชาชนในพื้นที่

จากการลงพื้นที่ พบว่า ประชาชนในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น มีความต้องการให้ส่วนราชการภาครัฐ เอกชน เข้ามาดูแลและสนับสนุน ดังนี้

1. ให้หน่วยงานภาครัฐ เอกชน สนับสนุนงบประมาณด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
2. ให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาให้ความรู้เพิ่มเติม ต้องการมีตลาดที่มั่นคง(ต.ท่าศาลา อ.มัญจาคีรี)
3. ต้องการขยายพื้นที่เพาะปลูก(พื้นที่สาธารณะ)ให้มากกว่าเดิม (ต.หนองแปน อ.มัญจาคีรี)
4. ต้องการให้ทอสูงและท่อส่งน้ำให้กับเกษตรกร ยังไม่เพียงพอกับความต้องการ(ต.หนองแปน อ.มัญจาคีรี)
5. ต้องการพันธุ์พืชผักที่หลากหลายตามที่ต้องการ

6. ต้องการให้มีศูนย์การเรียนรู้และมีการส่งเสริมการตลาดเพื่อพัฒนาสินค้าการเกษตร
7. ต้องการแหล่งน้ำเพิ่มเพราะขาดแคลนแหล่งน้ำอุปโภค บริโภค ช่วงฤดูแล้ง
8. ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาสนับสนุนกลุ่มเรื่อยๆ เพื่อให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง
9. ต้องการให้มีตลาดขายสินค้าพืชผักการเกษตร ริมหนองน้ำ(หนองแปน)เพื่อขายพืชผลทางการเกษตร
10. ขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภค ต้องการให้มาขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล พร้อมติดตั้งแผงโซล่าเซลล์

ข้อเสนอแนะจากการติดตามและประเมินผล

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผลจากการ ติดตามและประเมินผลโครงการประชาชนในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ยังต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ เอกชน ในการเข้ามาส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเกษตรและวิธีการตลาดโดยการขยายเครือข่ายให้มีตลาดกลางในการขายสินค้าให้มากยิ่งขึ้น

1.2 หน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง และเป็นเจ้าของพื้นที่ ควรจัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมอาชีพให้กับเกษตรกรเป็นอาชีพเสริม เป็นการเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่ง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการในครั้งต่อไป

1) จากการติดตามและประเมินผล พบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณในการอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรให้มีอาชีพเสริมในครัวเรือน เป็นการแก้ไขปัญหาความยากจนให้กับประชาชนให้ครอบคลุม ทุกอำเภอ ในจังหวัดขอนแก่น และควรจัดสรรงบประมาณเป็นกลุ่มๆ ในแต่ละอาชีพ

2) องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ควรดำเนินการติดตามและประเมินผลโครงการที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ดำเนินการผ่านมาสัก 1-2 ปี โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในหลายๆ ด้าน เพื่อจะได้รับทราบปัญหา การวิเคราะห์ การวางแผนแนวทางแก้ปัญหา การปฏิบัติงานเพื่อแก้ปัญหา อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่องานวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นต่อไป

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

“เศรษฐกิจพอเพียง” คือ พระราชปรัชญาซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงพระกรุณาพระราชทาน แก่พสกนิกรชาวไทย เพื่อให้สังคมไทยมีชีวิตดำรงอยู่ได้ อย่างมั่นคงและยั่งยืน ไม่ว่าเมื่อต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ หรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ และเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุก ระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ มุ่งเน้นให้ผู้ผลิต หรือผู้บริโภค พยายามเริ่มต้นผลิต หรือบริโภคภายใต้ขอบเขต ข้อจำกัดของรายได้ หรือทรัพยากรที่มีอยู่แล้ว ซึ่งก็คือ หลักในการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และสามารถพัฒนาอาชีพนำไปสู่เป้าหมาย ของการสร้าง ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจได้ โดยเน้นการเลือกปฏิบัติ อย่างพอประมาณ มีเหตุ มีผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและสังคม นโยบายด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เป็นนโยบายการพัฒนาที่สำคัญขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีเป้าหมายที่จะพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพ ของเศรษฐกิจระดับชุมชนให้เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพที่ สอดคล้องกับเงื่อนไขของตนเอง ตามความสามารถของชุมชน และความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรที่เป็นปัจจัยการ ผลิตในท้องถิ่น ชุมชนสามารถบริหารจัดการและขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนได้อย่างครบวงจร ตั้งแต่การ ผลิต การแปรรูป และการตลาด ควบคู่ไปกับการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง ช่วยลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จึงได้ให้ความสำคัญและถือว่าเป็นภารกิจหลักที่จะต้อง ดำเนินการจึงได้จัดทำโครงการตรวจติดตามและประเมินผลโครงการ ซึ่งมีความสำคัญต่อผลการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เพื่อนำผลการประเมินมาใช้เป็นเครื่องมือและแนวทางในการปรับปรุงการ ดำเนินงานของหน่วยงาน การดำเนินงานโครงการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วน จังหวัดขอนแก่น ตั้งแต่เริ่มต้นการดำเนินการ ระหว่างดำเนินการและหลังดำเนินการ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงาน โครงการดังกล่าว เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 17 มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้บริการสาธารณะ ตลอดจนถึงการพัฒนา คุณภาพชีวิต พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นให้มีความเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น ซึ่งตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2561 หมวด 6 ข้อ 29 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการติดตามและ ประเมินผลแผนพัฒนา

1.2 วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล

1. เพื่อต้องการทราบความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการ
2. เพื่อต้องการทราบผลกระทบ ประโยชน์ ความคุ้มค่าของโครงการ
3. เพื่อต้องการทราบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการโครงการ
4. เพื่อรับทราบปัญหา อุปสรรค ผลการดำเนินงานโครงการ

1.3 ขอบเขตการติดตามและประเมินผล

กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูล

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอมัญจาคีรี, อำเภอสีขอมพู, อำเภอพล และอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
2. กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้นำชุมชน ประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอมัญจาคีรี, อำเภอสีขอมพู, อำเภอพล และอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย

อำเภอมัญจาคีรี	จำนวน	3 ตำบล	4 หมู่บ้าน
อำเภอสีขอมพู	จำนวน	1 ตำบล	2 หมู่บ้าน
อำเภอพล	จำนวน	1 ตำบล	3 หมู่บ้าน
อำเภอน้ำพอง	จำนวน	1 ตำบล	1 หมู่บ้าน

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบความพึงพอใจของประชาชน ต่อการดำเนินงานโครงการ
2. ทราบผลกระทบ ประโยชน์ ความคุ้มค่า การปฏิบัติงานตามโครงการ
3. ทราบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการโครงการ
4. ทราบปัญหา อุปสรรค ผลการดำเนินงานโครงการ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
5. ผลของการติดตามและประเมินผลโครงการ จะเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นต่อไป

1.5 นิยามศัพท์

1. **ประชากร** หมายถึง ประชาชนที่อยู่ในเขตอำเภอมัญจาคีรี, อำเภอสีขอมพู, อำเภอพล และ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน
2. **กลุ่มเป้าหมาย** หมายถึง ชาวบ้านที่อยู่ในเขตอำเภอมัญจาคีรี, อำเภอสีขอมพู และอำเภอพล และอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
3. **เศรษฐกิจพอเพียง** หมายถึง ปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติแก่ประชาชน โดยยึดหลัก “ทางสายกลาง” ท่ามกลางมรสุมเศรษฐกิจที่ต้องเผชิญอยู่ในปัจจุบัน
4. **การประเมินโครงการ** หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการ และพิจารณาบ่งชี้ให้ทราบถึงจุดเด่น หรือจุดด้อยของโครงการนั้นอย่างมีระบบแล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้นเพื่อการดำเนินงานต่อไปหรือจะยุติการดำเนินงานโครงการนั้น
5. **ความคุ้มค่า** หมายถึง การดำเนินการกิจกรรมของภาครัฐเพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ และมีผลประโยชน์ที่สมดุลกับทรัพยากรที่ใช้ ทั้งนี้ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอาจเป็นได้ทั้งผลสำเร็จที่พึงประสงค์ และผลกระทบในทางลบที่เกิดขึ้นแก่ประชาชนและสังคม ทั้งที่สามารถคำนวณเป็นตัวเงินได้ และไม่สามารถคำนวณเป็นเงินได้

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การติดตามและประเมินผลโครงการ 1 อำเภอ 1 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดขอนแก่น ในครั้งนี้ ได้ศึกษาจากเอกสาร งานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการติดตามและประเมินผลโครงการ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความคุ้มค่า
4. บทบาท อำนาจหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด
5. ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม หมายถึง เป็นกระบวนการทางสังคมที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามีส่วนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การวิเคราะห์ปัญหา การแสดงความคิดเห็น การดำเนินการ การประสานความร่วมมือการติดตามตรวจสอบผลกระทบของการดำเนินการ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการดำเนินการในเรื่องหนึ่งเรื่องใด อันเป็นการแก้ไขปัญหามูลฝอยและสิ่งปฏิกูลของชุมชนหรือท้องถิ่นของตน เพื่อให้บรรลุตามความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ เพื่อให้เกิดการป้องกัน แก้ไข และจัดการได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ อันเป็นการคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2548)

ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ (2540) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ไขปัญหาตนเอง ร่วมให้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความชำนาญ ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
2. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาสและได้ใช้โอกาสที่ได้รับแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขามี แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขาต้องการแสดงออกซึ่งปัญหาที่กำลังเผชิญและแสดงออกซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหา และลงมือปฏิบัติโดยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

สมาน อารีย์ (2546) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึงการที่ประชาชนได้รับโอกาสในการดำเนินกิจกรรมร่วมคิดร่วมตัดสินใจ กำหนดเป้าหมายของกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อตัวประชาชนเองโดยจะต้องมีการยอมรับในการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมตามที่ประชาชนเลือกเอง

จากการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมคือการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เริ่มตั้งแต่กระบวนการคิด การตัดสินใจ การปฏิบัติหรือการดำเนินการ การร่วมรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น และการติดตามและประเมินผล โดยการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมของบุคคล เพื่อแก้ไขปัญหาพร้อมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม ตลอดจนสนับสนุนให้มีการติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนมากที่สุด

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

ความหมายการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการ และพิจารณาংশชี้ให้ทราบถึงจุดเด่นหรือจุดด้อยของโครงการนั้นอย่างมีระบบแล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้นเพื่อการทำงานต่อไปหรือจะยุติการดำเนินงานโครงการนั้นเสีย

นักวิชาการได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการไว้หลายแนวคิด ดังนี้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544 : 117) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศในการปรับปรุงโครงการและสารสนเทศในการตัดสินใจผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญของการบริหารงานเชิงระบบ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่เมื่อดำเนินงานโครงการสิ้นสุดแล้วต้องมีการประเมินโครงการ

สมคิด พรหมจ้อย(2544 : 48) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้เกิดสารสนเทศในการปรับปรุงโครงการ และสารสนเทศในการตัดสินใจผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2546 : 93) กล่าวว่า การประเมิน คือการหาแนวทางตัดสินใจการค้นหาลักษณะที่โครงการได้ดำเนินการไปแล้ว สิ่งใดที่ควรดำเนินการต่อไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการและศึกษาว่าระหว่างดำเนินการนั้นมีปัญหาใดบ้าง ที่ควรปรับปรุงเพื่อบรรลุเป้าหมายของโครงการ

พิสนุ พงศ์ศรี(2550 : 4) ได้ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่า การประเมิน เป็นกระบวนการตัดสินใจของคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยนำเอาสารสนเทศหรือผลจากการค้นคว้าเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

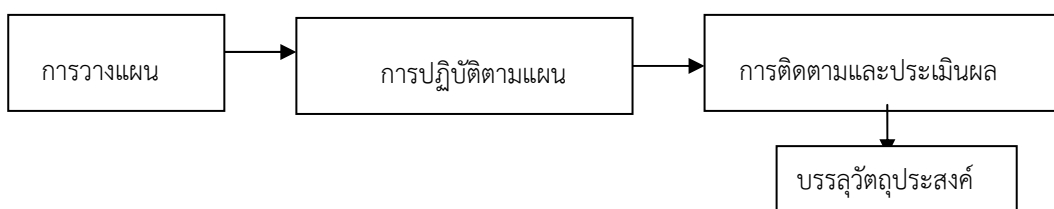
จากความหมายของการประเมินโครงการดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การประเมินโครงการเป็นผลจากการวัดผลที่เกิดขึ้นจากผลของการปฏิบัติงานจริงเพื่อเอาผลนั้นไปเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ อันจะทำให้ทราบว่าการปฏิบัติงานตามแผน หรือโครงการ บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายมากน้อยเพียงใด

การบริหารโครงการ

การบริหารงานให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องดำเนินการทั้ง 2 อย่าง คือ วางแผนที่ดี มีระบบและดำเนินการบริหารโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในโครงการ ผู้ประเมินจึงศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับการบริหารโครงการ ดังนี้

สมคิด พรหมจ้อย (2550 : 32- 34) ได้กล่าวถึงการบริหารโครงการ หมายถึง กระบวนการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้ประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการคือ การวางแผน(Planning) การปฏิบัติตามแผน (Implementation) การติดตามและการประเมินผล(Evaluation) ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการบริหารโครงการ ดังแสดงในภาพ

แผนภาพที่ 2 ภาพแสดงการบริหารโครงการ

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความคุ้มค่า

การประเมินความคุ้มค่า หมายถึง การประเมินการดำเนินงานของภาครัฐเพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ และมีผลประโยชน์ที่สมดุลกับทรัพยากรที่ใช้ ทั้งนี้ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอาจเป็นได้ทั้งผลสำเร็จที่พึงประสงค์ และผลกระทบในทางลบที่เกิดขึ้นแก่ประชาชน สังคม ทั้งที่สามารถคำนวณเป็นตัวเงินได้และไม่สามารถคำนวณเป็นเงินได้

การประเมินความคุ้มค่า ให้ความสำคัญกับการประเมินใน 3 มิติ ได้แก่

(3.1) ประสิทธิภาพ หมายถึง การประเมินความเหมาะสมสอดคล้องของการใช้ทรัพยากรและกระบวนการทำงาน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตตามวัตถุประสงค์ โดยพิจารณาจากผลผลิตเทียบกับต้นทุนทั้งหมดการจัดหาทรัพยากรที่ได้มาตรฐาน มีค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม รวมทั้งมีกระบวนการทำงานที่ประหยัดทรัพยากรประกอบด้วยตัวชี้วัด 2 ด้าน ได้แก่ ประสิทธิภาพการผลิต และการประหยัดโดยประสิทธิภาพการผลิตจะวัดจากประสิทธิภาพ การดำเนินงานโดยรวม การปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน ระบบการจัดการและการปฏิบัติงาน และสิ่งแวดล้อมในการทำงาน

(3.2) ประสิทธิผล เป็นการประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการปฏิบัติภารกิจโดยเปรียบเทียบผลที่ได้รับจากการปฏิบัติภารกิจว่ามีความสอดคล้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และผลที่คาดว่าจะได้รับที่กำหนดไว้ก่อนดำเนินการหรือไม่ โดยพิจารณาจากตัวชี้วัด 3 ด้าน ได้แก่ การบรรลุวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติภารกิจความพึงพอใจและคุณภาพการให้บริการ

(3.3) ผลกระทบ หมายถึง ผลอันสืบเนื่องจากการปฏิบัติภารกิจ ทั้งที่คาดหวังหรือตั้งใจ และไม่ได้คาดหวัง ทั้งที่เกิดขึ้นระหว่างและภายหลังการปฏิบัติภารกิจ ที่อาจกระทบต่อการพัฒนาในมิติอื่นหรือการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานอื่น หรือประชาชนทั้งที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย และกลุ่มอื่น ทั้งในและนอกพื้นที่ครอบคลุมถึงผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งผลกระทบด้านบวกและลบในมิติที่สามารถประเมินในรูปตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงผลกระทบในกรณีที่ไม่ได้ดำเนินงานตามภารกิจของภาครัฐด้วย

ตัวชี้วัดในการประเมินความคุ้มค่า

1. การประเมินประสิทธิภาพ ตัวชี้วัด ได้แก่ ต้นทุนต่อหน่วย สัดส่วนผลผลิตต่อทรัพยากร และสัดส่วนค่าใช้จ่ายจริงต่อค่าใช้จ่ายตามแผน
2. การประเมินประสิทธิผล ตัวชี้วัด จะวัดจากระดับความสำเร็จในการบรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมาย ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้ประโยชน์และคุณภาพการให้บริการ
3. การประเมินผลกระทบ ตัวชี้วัด จะวัดจากสะท้อนการปฏิบัติภารกิจว่ามีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม หรือสิ่งแวดล้อม มากน้อยเพียงใด

การลงทุนโครงการเพื่อประเมินความคุ้มค่า

ในการประเมินต้นทุนของโครงการเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินความคุ้มค่านั้นผู้ประเมินจำเป็นต้องมีความเข้าใจโดยถูกต้อง เพื่อให้การประเมินโครงการเกิดความผิดพลาดโดยประเด็นที่เกี่ยวข้องในการประเมิน ประกอบด้วย

1. ต้นทุนของโครงการคือ ต้นทุนการลงทุนที่คิดลดในแต่ละปี ตลอดวัฏจักรโครงการ
2. วิธีการประเมินและประมาณการต้นทุนของโครงการลงทุน จะถูกต้องหรือไม่อยู่ที่การประมาณการระยะเวลาของการดำเนินงานโครงการให้ถูกต้อง ซึ่งอาจจะพิจารณาจากอายุการใช้งานหรือช่วงเวลาผลผลิตของโครงการจะเกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งมักจะเป็นระยะปานกลางถึงระยะยาวนอกจากวิธีนี้ ในบางโครงการอาจจะคำนวณระยะเวลาในการประเมินต้นทุนโครงการจากวันเริ่มโครงการจนถึงวันที่คาดว่าจะมีการชำระบัญชีของ

สินทรัพย์หรือหนี้สินของโครงการ จนมูลค่าของสินทรัพย์และหนี้สินเป็นศูนย์ นั่นคือวันที่ในอนาคตที่โครงการถือว่าประสบความสำเร็จแล้ว

การกำหนดช่วงเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดโครงการมีความสำคัญ เพราะจะให้ผลลัพธ์ของการประเมินโครงการที่แตกต่างกันออกไปอย่างมาก และอาจจะมีผลต่อการตัดสินใจที่แตกต่างกันด้วย เช่น โครงการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานอาจจะใช้เวลาอย่างน้อย 20 ปีก็ได้ แต่ทั้งนี้จะต้องไม่เกินกว่าระยะเวลาของการใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจของโครงการนั้นๆ ต้นทุนที่ไม่รวมอยู่ในโครงการลงทุน คือ ต้นทุนทางบัญชี ที่ไม่มีสภาพเป็นตัวเงิน

3. ผู้ประเมินโครงการจะสามารถประเมินความยั่งยืนทางการเงินของโครงการลงทุนได้เมื่อรู้ข้อมูลต่อไปนี้

- (1) ต้นทุนของการลงทุนในโครงการ
- (2) ต้นทุนของการดำเนินโครงการ
- (3) รายรับหรือผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินโครงการ

ทั้งนี้โครงการลงทุนใดๆ จะถือว่ามีความยั่งยืนทางการเงินหรือความคุ้มค่า (Financial Sustainability) ทางการเงินก็ต่อเมื่อ โครงการนั้นไม่มีความเสี่ยงในการที่จะขาดสภาพคล่องในการดำเนินงานในอนาคต ซึ่งขึ้นอยู่กับช่วงเวลาที่มีกระแสเงินสดไหลเข้ามาในโครงการกับช่วงเวลาที่ตั้งกำหนดชำระคืนหนี้

4. ต้นทุนของโครงการ จะนำไปเปรียบเทียบกับรายได้หรือผลประโยชน์จากโครงการเพื่อหาผลตอบแทนทางการเงินของการลงทุน หรือผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์แล้วแต่กรณี

โดยที่มูลค่ากิจการในอนาคตที่ไม่ปรากฏในงบการเงินเป็นสินทรัพย์ซ่อนเร้น (Hidden Asset) ที่ยังไม่ได้นำไปแสดงไว้ในงบการเงิน มูลค่ากิจการส่วนนี้อาจจะมาจากกิจกรรมของกิจการที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) ส่วนหนึ่ง และทรัพยากรบุคคลที่ทรงคุณค่า มีทักษะที่สร้างคุณค่าแก่กิจการ (Value Creation)

โครงการลงทุนในลักษณะที่ต้องการจะประเมินหาว่าทำให้มูลค่ากิจการเพิ่มขึ้นหรือไม่เช่นนั้น การวิเคราะห์หาผลตอบแทนในมุมมองของความคุ้มค่าทางการเงินอาจจะไม่สะท้อน เพราะเมื่อคิดในด้านความคุ้มค่าทางการเงินแล้ว อาจจะปรากฏว่าให้ผลตอบแทนทางการเงินติดลบ แต่ในมุมมองของการเพิ่มมูลค่าของกิจการ โครงการลงทุนดังกล่าวถือว่าคุ้มค่าหากเป็นการวิเคราะห์ด้วยความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์แทน ดังนั้น การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์จึงใช้ในการประเมินโครงการลงทุน ที่มุ่งหวังจะพิจารณาสวัสดิการทางเศรษฐศาสตร์ หรือผลประโยชน์ต่อสังคมชุมชน ประเทศมากกว่า

การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์

1. การตั้งราคาของบริการสาธารณะอาจจะถูกควบคุมราคา ขาดอิสระในการกำหนดราคาเองจนทำให้ไม่ได้แสดงต้นทุนค่าเสียโอกาสของการที่นำเอาทรัพยากรนั้นไปใช้ในโครงการอื่น ซึ่งให้ผลตอบแทนสูงกว่าสองกรณีข้างต้นทำให้การประเมินโครงการลงทุนต้องใช้แนวคิดของเศรษฐศาสตร์สวัสดิการมองสังคมโดยรวมมองผลตอบแทนของกิจการที่ดำเนินโครงการประกอบกันจึงจะเพียงพอ ที่จะตัดสินใจได้ว่าควรจะทำโครงการลงทุนนั้นหรือไม่ โดยกรณีเช่นนี้การประเมินโครงการจะต้องใช้ตัวชี้วัดด้านสวัสดิการเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย

2. ราคาตลาดหรือราคาขายไม่สะท้อนต้นทุนค่าเสียโอกาสของ (ก) ทรัพยากรที่ดำเนินโครงการ และ (ข) ผลผลิตที่ได้จากโครงการลงทุน จะต้องมีการแปลงค่าเป็นต้นทุนตามแนวคิดเศรษฐศาสตร์ ผ่านตัวปัจจัยแปลงค่า (conversion factor) บางเงื่อนไขในบางโครงการลงทุน อาจจะมีต้นทุนและผลประโยชน์จากโครงการที่ไม่อาจคำนวณหามูลค่าทางการตลาด (market value) ได้โดยตรง เช่น

- (1) ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม
- (2) ผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน
- (3) ผลกระทบต่อสุขภาพของผู้คน

แต่การทำโครงการลงทุนนี้ ไม่มีมูลค่าตลาดของผลกระทบเหล่านี้ก็ถือว่าเป็นผลสำเร็จของการดำเนินโครงการ ซึ่งจะปฏิเสธหรือละเลยไม่ได้ และเป็นประเด็นที่ควรจะนำออกไปชี้แจงต่อสาธารณชนเพื่อเพิ่มมูลค่าของกิจการต่อไป

3. กรณีที่ไม่มีราคาตลาดมาช่วยในการตีค่าของโครงการลงทุน ผู้ประเมินโครงการมีความจำเป็นจะต้องนำเทคนิคเพิ่มเติมมาช่วยในการประเมินความคุ้มค่าของโครงการลงทุน ซึ่งคงต้องขึ้น อยู่กับลักษณะของผลกระทบและประโยชน์ที่เกิดแก่สังคมว่าเป็นรูปแบบใด

4. โครงการไม่มีผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินที่จะนำขึ้นมาคำนวณได้ การพิจารณาหามูลค่าของผลต่อสังคมอาจจะใช้วิธีการพิเศษที่เรียกว่า Willingness-to-pay : WIP ด้วยการให้ผู้ที่ได้รับประโยชน์แสดงความเห็นว่าจะหากจะต้องมีการจ่ายเงินตอบแทนผลประโยชน์ที่ตนได้รับฟรีๆ หรือเกิดผลพลอยได้จากโครงการลงทุน ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์เหล่านั้นยินดีจะจ่ายเป็นเงินเท่าใดหรืออาจจะใช้วิธีการดูว่าหากต้องจ่ายเงินเองเพื่อให้ได้ประโยชน์แบบเดียวกัน ผู้ได้รับประโยชน์นั้นๆ จะจ่ายเงินเป็นจำนวนเท่าใด

5. โครงการลงทุนเชิงสังคม ในรูปของการทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ ผู้ดำเนินโครงการย่อมมีเป้าหมายชัดเจนว่าต้องการให้ผลประโยชน์ของโครงการตกอยู่กับใครและพยายามทำการตีค่าของผลประโยชน์ที่ตกอยู่กับกลุ่มเป้าหมายนั้นๆ แต่อาจจะมีบุคคลที่สามในสังคม ที่อยู่นอกเหนือกลุ่มเป้าหมายของโครงการด้วย ซึ่งควรจะมีการตีค่าของผลประโยชน์ที่บุคคลที่ 3 ได้รับซึ่งเรียกว่า “Externality” ได้แก่

- (1) การลดลงของความเสียหายจากการเกิดอุบัติเหตุ
- (2) การที่กลุ่มเสี่ยงฉีดยาวัคซีนโรคระบาด ทำให้คนในสังคมมีความเสี่ยงจะเกิดโรคระบาดลดลง
- (3) การสร้างเขื่อน ช่วยลดการเกิดอุทกภัย และเกิดประโยชน์ด้านเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ มีการเลี้ยงปลาในกะชังเป็นรายได้

ผลกระทบทางลบต่อบุคคลที่สามได้แก่

- (1) การระบายน้ำเสียออกสู่แหล่งน้ำ ไม่ได้กระทบต่อคนใช้น้ำในการอุปโภค บริโภค หรือการเกษตรอย่างเดียว แต่ทำลายสัตว์และต้นไม้ให้ล้มตายด้วย
- (2) การลักลอบจับปลาในฤดูวางไข่โดยชาวประมงบางราย ทำให้ชาวประมงรายอื่นมีปริมาณปลาจับในฤดูต่อไปลดลง และผู้บริโภคมีปลาบริโภคลดลง อาหารของสัตว์น้ำในธรรมชาติลดลง สัตว์น้ำชนิดอื่นลดลงไปด้วย
- (3) การบรรทุคน้ำหนักของเกิน ทำให้ถนนหนทางถูกทำลายมากกว่าที่ควรจะเป็น ทำให้ผู้ขับขี่ยวดยานรายอื่นต้องซ่อมแซมรถเร็วขึ้น เพราะขับผ่านถนนที่ขรุขระทุกวัน

กรณีเช่นนี้ ผู้ประเมินควรจะระบุลักษณะกายภาพของผลประโยชน์ที่เกิดกับบุคคลที่สามไว้ในเชิงการพรรณนา หรือเชิงคุณภาพที่เป็นการระบุรายละเอียด และนำไปใช้พิจารณาในการตัดสินใจว่าควรจะดำเนินโครงการนี้หรือไม่ โดยพิจารณาเป็นรายกรณีไปว่าควรจะให้น้ำหนักความสำคัญกับผลประโยชน์ที่อธิบายได้ในเชิงคุณภาพนี้มากน้อยเพียงใด เทียบกับมูลค่าของโครงการที่เป็นตัวเงินที่วัดในเชิงปริมาณได้

6. โครงการลงทุน เป็นโครงการบริการสาธารณะที่ดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐ และได้มีการนำเอาสินทรัพย์ทุนและสินทรัพย์ถาวรที่หน่วยงานภาครัฐเป็นเจ้าของอยู่แล้วมาใช้ในโครงการลงทุนนั้นด้วย

7. การประเมินความคุ้มค่าของโครงการ ด้วยแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์สวัสดิการ อัตราคิดลดจึงต้องเป็น “social discount rate” เป็นการมองในมุมของสังคมว่าประโยชน์และต้นทุนจากโครงการจะเป็นอย่างไรในอนาคตเทียบกับเวลาปัจจุบัน โดยยังคงยึดหลักการเดิมว่าการเกิดประโยชน์ในอนาคต จะให้มูลค่าน้อยกว่าหากได้รับประโยชน์นั้นทันทีในปัจจุบัน

2.4 บทบาท อำนาจหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

กรอบนโยบายของพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2)พ.ศ. 2542 บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด คือ

ม.45 องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังต่อไปนี้

- 1) ตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย
- 2) จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะกรรมการรัฐมนตรีกำหนด
- 3) สนับสนุนสภาพตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
- 4) ประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาพตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น
- 5) แบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาพตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น
- 6) อำนาจหน้าที่ของจังหวัดตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498

เฉพาะภายในเขตสภาพตำบล

- 7) คู้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 8) ทวี บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- 9) จัดทำกิจการใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการท้องถิ่นที่อยู่ในเขต องค์การบริหารส่วนจังหวัดและกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

10) จัดทำกิจกรรมอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

บรรดาอำนาจหน้าที่ใดซึ่งเป็นของราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคอาจมอบให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดปฏิบัติได้ ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีดังนี้

ม.17 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

- 1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะกรรมการรัฐมนตรีกำหนด
- 2) การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนาท้องถิ่น
- 3) การประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
- 4) การแบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
- 5) การคู้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 6) การจัดการศึกษา
- 7) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- 8) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎร ในการพัฒนาท้องถิ่น
- 9) การส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม
- 10) การจัดตั้งและดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวม

- 11) การกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลรวม
 - 12) การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ
 - 13) การจัดการและดูแลสถานีขนส่งทั้งทางบกและทางน้ำ
 - 14) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
 - 15) การพาณิชย์ การส่งเสริมการลงทุน และการทำกิจการไม่ว่าจะดำเนินการเองหรือร่วมกับบุคคลอื่น หรือจากสหการ
 - 16) การสร้างและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำที่เชื่อมต่อระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
 - 17) การจัดตั้งและดูแลตลาดกลาง
 - 18) การส่งเสริมการกีฬา จารีตประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น
 - 19) การจัดให้มีโรงพยาบาลจังหวัด การรักษาพยาบาล การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ
 - 20) การจัดให้มีพิพิธภัณฑ์ และหอจดหมายเหตุ
 - 21) การขนส่งมวลชน และการวิศวกรรมจราจร
 - 22) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
 - 23) จัดให้มีระบบรักษาความสงบเรียบร้อยในจังหวัด
 - 24) จัดทำกิจกรรมไดอันเป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตและ กิจการนั้นเป็นการสมควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการ หรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด
 - 25) สนับสนุนหรือช่วยเหลือส่วนราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
 - 26) การให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
 - 27) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
 - 28) จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
 - 29) กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด
- จะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นองค์กรปกครองที่ใหญ่ ที่ต้องดูแลและพัฒนาท้องถิ่นทั้งจังหวัดในทุกๆ ด้าน ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ที่บัญญัติหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน อันจะทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดครอบคลุมและทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

4.5 ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง คือ ปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกศ ทรงชี้แนวทางการดำเนินชีวิตให้แก่ปวงชนชาวไทยมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ในช่วงตั้งแต่ก่อนการเกิดวิกฤต**เศรษฐกิจ** เพื่อมุ่งให้พสกนิกรได้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างยั่งยืน มั่นคง และปลอดภัย ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามกระแสโลกาภิวัตน์ อีกทั้งพระองค์ยังได้ทรงพระราชทานความหมายของ “เศรษฐกิจพอเพียง” ได้แก่

1. ความมีเหตุผล คือ ตัดสินใจกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความพอเพียงต้องใช้เหตุผล และพิจารณาด้วยความรอบคอบ
2. ความพอเพียง คือ รู้จักพอประมาณ พออยู่ พอมี พอกิน พอใช้ ประหยัด และไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดี คือ เตรียมใจให้พร้อมรับผลกระทบและความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
4. การมีความรู้ คือ นำความรู้มาใช้ในการวางแผนและดำเนินชีวิต
5. การมีคุณธรรม คือ มีความซื่อสัตย์สุจริต สามัคคี และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา

คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

ค่านิยม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม ๆ กันดังนี้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น เช่นการผลผลิต และการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้ และไกล

เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

แนวทางปฏิบัติ / ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี

เศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ

เศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ เป็นแนวทางในการพัฒนาที่นำไปสู่ความสามารถในการพึ่งตนเอง ในระดับต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอน โดยลดความเสี่ยงเกี่ยวกับความผันแปรของธรรมชาติ หรือการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่าง ๆ โดยอาศัยความพอประมาณ และความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้ ความเพียร และความอดทน สติ และปัญญา การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และความสามัคคี

เศรษฐกิจพอเพียงความหมายกว้างกว่าทฤษฎีใหม่ โดยที่เศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวคิดที่ชี้บอกหลักการ และแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ ในขณะที่ แนวพระราชดำริเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ หรือเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาการเกษตรอย่างเป็นขั้นต่อนั้น เป็นตัวอย่างการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในทางปฏิบัติ ที่เป็นรูปธรรม เฉพาะในพื้นที่ที่เหมาะสม ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ อาจเปรียบเทียบกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีอยู่ 2 แบบ คือ แบบพื้นฐาน กับ แบบก้าวหน้า

ขั้นที่ 1 ที่มุ่งแก้ปัญหาของเกษตรกรที่อยู่ห่างไกลแหล่งน้ำ ต้องพึ่งน้ำฝน และประสบความเสี่ยงจากการที่น้ำไม่พอเพียง แม้กระทั่งสำหรับการปลูกข้าวเพื่อบริโภค และมีข้อสมมติว่า มีที่ดินพอเพียงในการขุดบ่อเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องดังกล่าว จากการแก้ปัญหาความเสี่ยงเรื่องน้ำจะทำให้เกษตรกรสามารถมีข้าวเพื่อการบริโภคยังชีพในระดับหนึ่ง และใช้ที่ดินส่วนอื่น ๆ สนองความต้องการพื้นฐานของครอบครัว รวมทั้งขายในส่วนที่เหลือเพื่อมีรายได้ที่จะใช้เป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ไม่สามารถผลิตเองได้ ทั้งหมดนี้เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้เกิดขึ้นในระดับครอบครัว อย่างไรก็ตาม แม้กระทั่ง ในทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 ก็จำเป็นที่เกษตรกรจะต้องได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนราชการ มูลนิธิ และภาคเอกชน ตามความเหมาะสมความพอเพียงในระดับชุมชน และระดับองค์กรเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ซึ่งครอบคลุมทฤษฎีใหม่

ขั้นที่ 2 เป็นเรื่องของการสนับสนุนให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ หรือการที่ธุรกิจต่าง ๆ รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายวิสาหกิจ กล่าวคือ เมื่อสมาชิกในแต่ละครอบครัว หรือองค์กรต่าง ๆ มีความพอเพียงขั้นพื้นฐานเป็นเบื้องต้นแล้วก็จะรวมกลุ่มกันเพื่อร่วมมือกันสร้างประโยชน์ให้แก่กลุ่ม และส่วนรวมบนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนกัน การแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามกำลังและความสามารถของตน ซึ่งจะสามารถทำให้ ชุมชนโดยรวม หรือเครือข่ายวิสาหกิจนั้น ๆ เกิดความพอเพียงในวิถีปฏิบัติอย่างแท้จริงความพอเพียงในระดับประเทศ เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ซึ่งครอบคลุมทุกภูมิภาค

ขั้นที่ 3 ซึ่งส่งเสริมให้ชุมชน หรือเครือข่ายวิสาหกิจ สร้างความร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ ในประเทศ เช่น บริษัทขนาดใหญ่ ธนาคาร สถาบันวิจัย เป็นต้น

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในลักษณะเช่นนี้ จะเป็นประโยชน์ในการสืบทอดภูมิปัญญาแลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยี และบทเรียนจากการพัฒนา หรือ ร่วมมือกันพัฒนา ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ประเทศอันเป็นสังคมใหญ่อันประกอบด้วยชุมชน องค์กร และธุรกิจต่าง ๆ ที่ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงกลายเป็นเครือข่ายชุมชนพอเพียงที่เชื่อมโยงกันด้วยหลักไม่เบียดเบียน แบ่งปัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ดีที่สุด

ประการที่สำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง

พอมีพอกิน ปลูกพืชสวนครัวไว้กินเองบ้าง ปลูกไม้ผลไว้หลังบ้าน 2-3 ต้น พอที่จะมีไว้กินเองในครัวเรือนเหลือจึงขายไป

พอยู่ออใช้ ทำให้บ้านน่าอยู่ ปราศจากสารเคมี กลิ่นเหม็น ใช้แต่ของที่ เป็นธรรมชาติ (ใช้จุลินทรีย์ผสมน้ำดูพื้นบ้าน จะสะอาดกว่าใช้น้ำยาเคมี) รายจ่ายลดลง สุขภาพจะดีขึ้น (ประหยัดค่ารักษาพยาบาล)

พอกอพอใจ เราต้องรู้จักพอ รู้จักประมาณตน ไม่ใคร่อยากใคร่มีเช่นผู้อื่น เพราะเราจะหลงติดกับวัตถุ ปัญญาจะไม่เกิด

"การจะเป็นเสือนั้นมันไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เราพอยู่ออพอกิน และมีเศรษฐกิจการเป็นอยู่แบบพอมีพอกินแบบพอมีพอกิน หมายความว่า อิ่ม खुตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตัวเอง" พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9

แนวทางการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง

เน้นหาข้าวพลาก่อนหาเงินหาทอง คือ ทำมาหากินก่อนทำมาค้าขาย โดยการส่งเสริม:

1. การทำไร่นาสวนผสมและการเกษตรผสมผสานเพื่อให้เกษตรกรพัฒนาตนเองแบบเศรษฐกิจพอเพียง
2. การปลูกพืชผักสวนครัวลดค่าใช้จ่าย
3. การทำปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกและใช้วัสดุเหลือใช้เป็นปัจจัยการผลิต(ปุ๋ย)เพื่อลดค่าใช้จ่ายและบำรุงดิน
4. การเพาะเห็ดฟางจากวัสดุเหลือใช้ในไร่นา
5. การปลูกไม้ผลสวนหลังบ้าน และไม่ใช้สอยในครัวเรือน
6. การปลูกพืชสมุนไพร ช่วยส่งเสริมสุขภาพอนามัย
7. การเลี้ยงปลาในร่องสวน ในาข้าวและแหล่งน้ำ เพื่อเป็นอาหารโปรตีนและรายได้เสริม
8. การเลี้ยงไก่พื้นเมือง และไก่ไข่ ประมาณ 10-15 ตัวต่อครัวเรือนเพื่อเป็นอาหารในครัวเรือน โดยใช้เศษอาหาร รำ และปลายข้าวจากผลผลิตการทำนา ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากการปลูกพืชไร่ เป็นต้น
9. การทำก๊าซชีวภาพจากมูลสัตว์

พระราชดำรัสโดยย่อเกี่ยวกับ “เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงเข้าพระราชหฤทัยในความเป็นไปของเมืองไทยและคนไทยอย่างลึกซึ้งและกว้างไกล ได้ทรงวางรากฐานในการพัฒนาชนบท และช่วยเหลือประชาชนให้สามารถพึ่งตนเองได้ มีความ "พออยู่พอกิน" และมีความอิสระที่จะอยู่ได้โดยไม่ต้องติดต่อกับเทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ ทรงวิเคราะห์ว่าหากประชาชนพึ่งตนเองได้แล้วก็จะมีส่วนช่วยเหลือเสริมสร้างประเทศชาติโดยส่วนรวมได้ ในที่สุด พระราชดำรัสที่สะท้อนถึงพระวิสัยทัศน์ในการสร้างความเข้มแข็งในตนเองของประชาชน และสามารถทำมาหากินให้พออยู่พอกินได้ ดังนี้

"ในการสร้างถนน สร้างชลประทานให้ประชาชนใช้นั้น จะต้องช่วยประชาชนในทางบุคคลหรือพัฒนาให้บุคคลมีความรู้และอนามัยแข็งแรง ด้วยการให้การศึกษาและการรักษาอนามัย เพื่อให้ประชาชนในท้องที่สามารถทำการเกษตรได้และค้าขายได้ "

ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ซึ่งเกิดความถดถอยทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงขึ้นนี้จึงทำให้เกิดความเข้าใจได้ชัดเจนในแนวพระราชดำริของ "เศรษฐกิจพอเพียง" ซึ่งได้ทรงคิดและตระหนักมาช้านาน เพราะหากเราไม่ไปพึ่งพา ยึดติดอยู่กับกระแสจากภายนอกมากเกินไป จนได้ครอบงำความคิดในลักษณะดั้งเดิมแบบไทยๆ ไปหมด มีแต่ความทะเยอทะยานบนรากฐานที่ไม่มั่นคงเหมือนลักษณะฟองสบู่ วิกฤตเศรษฐกิจเช่นนี้อาจไม่เกิดขึ้น หรือไม่หนักหนาสาหัสจนเกิดความเดือดร้อนกันถ้วนทั่วเช่นนี้ ดังนั้น "เศรษฐกิจพอเพียง" จึงได้สื่อความหมาย ความสำคัญในฐานะเป็นหลักการสังคมที่พึงยึดถือในทางปฏิบัติจุดเริ่มต้นของการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงคือ การฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น เศรษฐกิจพอเพียงเป็นทั้งหลักการและกระบวนการทางสังคม ตั้งแต่ขั้นฟื้นฟูและขยายเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน เป็นการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและบริโภคอย่างพออยู่พอกินขึ้นไปถึงขั้นแปรรูปอุตสาหกรรมครัวเรือน สร้างอาชีพและทักษะวิชาการที่หลากหลายเกิดตลาดซื้อขาย สะสมทุน ฯลฯ บนพื้นฐานเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนนี้ เศรษฐกิจของ 3 ชาติ จะพัฒนาขึ้นมาอย่างมั่นคงทั้งในด้านกำลังทุนและตลาดภายในประเทศ รวมทั้งเทคโนโลยีซึ่งจะค่อยๆ พัฒนาขึ้นมาจากฐานทรัพยากรและภูมิปัญญาที่มีอยู่ภายในชาติ และทั้งที่จะพึ่งคัดสรรเรียนรู้จากโลกภายนอก

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจที่พอเพียงกับตัวเอง ทำให้อยู่ได้ไม่ต้องเดือดร้อน มีสิ่งจำเป็นที่ทำได้โดยตัวเองไม่ต้องแข่งขันกับใคร และมีเหลือเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ไม่มี อันนำไปสู่การแลกเปลี่ยนในชุมชน และขยายไปจนสามารถที่จะเป็นสินค้าส่งออก เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจระบบเปิดที่เริ่มจากตนเองและความร่วมมือ วิธีการเช่นนี้จะดึงศักยภาพของ ประชากรออกมาสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ซึ่งมีความผูกพันกับ "จิตวิญญาณ" คือ "คุณค่า" มากกว่า "มูลค่า" ในระบบเศรษฐกิจพอเพียงจะจัดลำดับความสำคัญของ "คุณค่า" มากกว่า "มูลค่า" มูลค่านั้นขาดจิตวิญญาณเพราะเป็นเศรษฐกิจจากการเงิน ที่เน้นที่จะตอบสนองต่อความต้องการที่ไม่จำกัดซึ่งไร้ขอบเขต ถ้าไม่สามารถควบคุมได้การใช้ทรัพยากรอย่างทำลายล้างจะรวดเร็วขึ้นและปัญหาจะตามมา เป็นการบริโภคที่ก่อให้เกิดความทุกข์หรือพาไปหาความทุกข์ และจะไม่มีโอกาสบรรลุวัตถุประสงค์ในการบริโภค ที่จะก่อให้เกิดความพอใจและความสุข (Maximization of Satisfaction) ผู้บริโภคต้องใช้หลักขาดทุนคือกำไร (Our loss is our gain) อย่างนี้จะควบคุมความต้องการที่ไม่จำกัดได้ และสามารถจะลดความต้องการลงมาได้ ก่อให้เกิดความพอใจและความสุขเท่ากับได้ตระหนักใน เรื่อง "คุณค่า" จะช่วยลดค่าใช้จ่ายลงได้ ไม่ต้องไปหาวิธีทำลายทรัพยากรเพื่อให้เกิดรายได้มาจัดสรรสิ่งที่เป็น "ความอยากที่ไม่มีที่สิ้นสุด" และขจัดความสำคัญของ "เงิน" ในรูปรายได้ที่เป็นตัวกำหนดการบริโภคลงได้ระดับหนึ่งแล้วยังเป็นตัวแปรที่ปลดภาระของกลไกของตลาดและการพึ่งพิงกลไกของตลาด ซึ่งบุคคลโดยทั่วไปไม่สามารถจะควบคุมได้รวมทั้งได้มีส่วนในการป้องกันการบริโภคเลียนแบบ (Demonstration Effects) จะไม่ทำให้เกิดการสูญเสีย เกิดการบริโภคเกิน (Over Consumption) ซึ่งก่อให้เกิดสภาพเศรษฐกิจดี สังคมไม่มีปัญหา การพัฒนา

ยั่งยืนการบริโภคที่ฉลาดดังกล่าวจะช่วยป้องกันการขาดแคลน แม้จะไม่ร่ำรวยรวดเร็ว แต่ในยามปกติก็จะทำให้ร่ำรวยมากขึ้น ในยามทุกข์ภัยก็ไม่ขาดแคลน และสามารถจะฟื้นตัวได้เร็วกว่า โดยไม่ต้องหวังความช่วยเหลือจากผู้อื่นมากเกินไป เพราะฉะนั้นความพอมีพอกินจะสามารถอุ้มชูตัวได้ ทำให้เกิดความเข้มแข็ง และความพอเพียงนั้นไม่ได้หมายความว่า ทุกครอบครัวต้องผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่เอง แต่มีการแลกเปลี่ยนกันไ้ระหว่างหมู่บ้าน เมือง และแม้กระทั่งระหว่างประเทศ ที่สำคัญคือการบริโภคนั้นจะทำให้เกิดความรู้ที่จะอยู่ร่วมกับระบบ รัชธรรมชาติ ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง เพราะไม่ต้องทิ้งถิ่นไปหางานทำ เพื่อหารายได้มาเพื่อการบริโภคที่ไม่เพียงพอประเทศไทยอุดมไปด้วยทรัพยากรและยังมีพอสำหรับประชาชนไทยถ้ามีการจัดสรรที่ดี โดยยึด "คุณค่า" มากกว่า "มูลค่า" ยึดความสัมพันธ์ของ "บุคคล" กับ "ระบบ" และปรับความต้องการที่ไม่จำกัดลงมาให้ได้ตามหลักขาดทุนเพื่อกำไร และอาศัยความร่วมมือเพื่อให้เกิดครอบครัวที่เข้มแข็งอันเป็นรากฐานที่สำคัญของระบบสังคม การผลิตจะเสียค่าใช้จ่ายลดลงถ้ารู้จักนำเอาสิ่งที่มีอยู่ในขบวนการธรรมชาติมาปรุงแต่ง ตามแนวพระราชดำรินในเรื่องต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วซึ่งสรุปเป็นคำพูดที่เหมาะสมตามที่ ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ที่ว่า "ทรงปลูกแผ่นดิน ปลูกความสุข ปลูกความทุกข์ของราษฎร" ในการผลิตนั้นจะต้องทำด้วยความรอบคอบไม่เห็นแก่ได้ จะต้องคิดถึงปัจจัยที่มีและประโยชน์ของผู้เกี่ยวข้อง มิฉะนั้นจะเกิดปัญหาอย่างเช่นบางคนมีโอกาสทำโครงการแต่ไม่ได้คำนึงว่าปัจจัยต่างๆ ไม่ครบ ปัจจัยหนึ่งคือขนาดของโรงงาน หรือเครื่องจักรที่สามารถที่จะปฏิบัติได้ แต่ข้อสำคัญที่สุด คือวัตถุดิบ ถ้าไม่สามารถที่จะให้ค่าตอบแทนวัตถุดิบแก่เกษตรกรที่เหมาะสม เกษตรกรก็จะไม่ผลิต ยิ่งถ้าใช้วัตถุดิบสำหรับใช้ในโรงงานนั้น เป็นวัตถุดิบที่จะต้องนำมาจากระยะไกล หรือนำเข้าก็จะยิ่งยากเพราะว่าวัตถุดิบที่นำเข้านั้นราคายิ่งแพง บางปีวัตถุดิบมีบริบูรณ์ ราคาอาจจะต่ำลงมาแต่เวลาจะขายสิ่งของที่ผลิตจากโรงงานก็ขายยากเหมือนกัน เพราะมีมากจึงทำให้ราคาตกหรือกรณีใช้เทคโนโลยีทางการเกษตร เกษตรกรรู้ว่าเทคโนโลยีทำให้ต้นทุนเพิ่มขึ้น และผลผลิตที่เพิ่มนั้นจะล้นตลาด ขายได้ในราคาที่ลดลง ทำให้ขาดทุน ต้องเป็นหนี้สินการผลิตตามทฤษฎีใหม่สามารถเป็นต้นแบบการคิดในการผลิตที่ดีได้ ดังนี้

1. การผลิตนั้นมุ่งใช้เป็นอาหารประจำวันของครอบครัว เพื่อให้มีพอเพียงในการบริโภคตลอดปี เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวันและเพื่อจำหน่าย
2. การผลิตต้องอาศัยปัจจัยในการผลิต ซึ่งจะต้องเตรียมให้พร้อม เช่น การเกษตรต้องมีน้ำ การจัดให้มีและดูแลแหล่งน้ำ จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งการผลิต และประโยชน์ใช้สอยอื่น ๆ
3. ปัจจัยประกอบอื่น ๆ ที่จะอำนวยความสะดวกให้การผลิตดำเนินไปด้วยดี และเกิดประโยชน์เชื่อมโยง (Linkage) ที่จะไปเสริมให้เกิดความยั่งยืนในการผลิต จะต้องร่วมมือกันทุกฝ่ายทั้ง เกษตรกร ธุรกิจ ภาครัฐ ภาคเอกชน เพื่อเชื่อมโยงเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับเศรษฐกิจการค้า และให้ดำเนินกิจการควบคู่ไปด้วยกันได้

การผลิตจะต้องตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่าง "บุคคล" กับ "ระบบ" การผลิตนั้นต้องยึดมั่นในเรื่องของ "คุณค่า" ให้มากกว่า "มูลค่า" ดังพระราชดำรัส ซึ่งได้นำเสนอมาก่อนหน้านี้ที่ว่า "บารมีนั้น คือ ทำความดีเปรียบเทียบกับธนาคาร ถ้าเราสะสมเงินให้มากเราก็สามารถที่จะใช้ดอกเบี้ย ใช้เงินที่เป็นดอกเบี้ย โดยไม่ต้องลงทุนแต่ถ้าเราใช้มากเกินไป หรือเราไม่ระวัง เรากิน เข้าไปในทุน ทุนมันก็น้อยลงๆ จนหมด ไปเบิกเกินบัญชีเขาก็ต้องเอาเรื่องฟ้องเราให้ล้มละลาย เราอย่าไปเบิกเกินบารมีที่บ้านเมือง ที่ประเทศได้สร้างสมเอาไว้ตั้งแต่บรรพบุรุษของเราให้เกินไปเราต้องทำบ้าง หรือเพิ่มทุนให้ประเทศของเราปกติมีอนาคตที่มั่นคง บรรพบุรุษของเราแต่โบราณกาล ได้สร้างบ้านเมืองมาจนถึงเราแล้ว ในสมัยนี้ที่เรากำลังเสียขวัญ กลัว จะได้ไม่ต้องกลัว ถ้าเราไม่รักษาไว้" การจัดสรรทรัพยากรมาใช้เพื่อการผลิตที่คำนึงถึง "คุณค่า" มากกว่า "มูลค่า" จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่าง "บุคคล" กับ "ระบบ" เป็นไปอย่างยั่งยืน ไม่ทำลายทั้งทุนสังคมและทุนเศรษฐกิจ นอกจากนี้จะต้องไม่ติดตำรา สร้างความรู้ รัก สามัคคี และความร่วมมือร่วมแรงใจ มองกาลไกลและมีระบบสนับสนุนที่เป็นไปได้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปลูกฝังแนวพระราชดำริให้ประชาชนยอมรับไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง โดยให้วางโครงการพัฒนาดำเนินไปตามครรลองธรรมชาติ กล่าวคือ ทรงสร้างความตระหนักแก่ประชาชนให้รับรู้ (Awareness) ในทุกคราเมื่อเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมประชาชนในทุกภูมิภาคต่างๆ จะทรงมีพระราชปฏิสันถาร ให้ประชาชนได้รับทราบถึงสิ่งที่ควรรู้ เช่น การปลูกหญ้าแฝกจะช่วยป้องกันดินพังทลาย และใช้ปุ๋ยธรรมชาติจะช่วย ประหยัดและบำรุงดิน การแก้ไขดินเปรี้ยวในภาคใต้สามารถกระทำได้ การตัดไม้ทำลายป่าจะทำให้ฝนแล้ง เป็นต้น ตัวอย่างพระราชดำริส์ที่เกี่ยวกับการสร้างความตระหนักให้แก่ประชาชน ได้แก่ “.ประเทศไทยนี้เป็นที่ที่เหมาะสมมากใน การตั้งถิ่นฐาน แต่ที่ต้องรักษาไว้ ไม่ทำให้ประเทศไทยเป็นสวนเป็นนากลายเป็นทะเลทราย ก็ป้องกัน ทำได้.” ทรงสร้าง ความสนใจแก่ประชาชน (Interest) หลายท่านคงได้ยินหรือรับฟัง โครงการอันเนื่อง มาจากพระราชดำริในพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีนามเรียกขานแปลกหู ชวนฉงน น่าสนใจติดตามอยู่เสมอ เช่น โครงการแก้มลิง โครงการ แก่ล้างดิน โครงการเส้นทางเกลือ โครงการน้ำดีไล่น้ำเสีย หรือโครงการน้ำสามรส ฯลฯ เหล่านี้ เป็นต้น ล้วนเชิญชวนให้ ติดตามอย่างใกล้ชิด แต่พระองค์ก็จะมีพระราชอธิบายแต่ละโครงการอย่างละเอียด เป็นที่เข้าใจอย่างรวดเร็วแก่ประชาชน ทั้งประเทศ ในประการต่อมา ทรงให้เวลาในการประเมินค่าหรือประเมินผล (Evaluate) ด้วยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่างๆ ว่าโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระองค์นั้นเป็นอย่างไร สามารถนำไปปฏิบัติได้ในส่วนของตนเองหรือไม่ซึ่ง ยังคงยึดแนวทางที่ให้ประชาชนเลือกการพัฒนาด้วยตนเอง ที่ว่า “.ขอให้ถือว่าการทำงานที่จะทำนั้นต้องการเวลาเป็นงาน ที่มีผู้ดำเนินมาก่อนแล้ว ท่านเป็นผู้ที่จะเข้าไปเสริมกำลัง จึงต้องมีความอดทนที่จะเข้าไปร่วมมือกับผู้อื่น ต้องปรองดอง กับเขาให้ได้ แม้เห็นว่ามิจุดหนึ่งจุดใดต้องแก้ไขปรับปรุงก็ต้องค่อยพยายามแก้ไขไปตามที่ถูกที่ควร

ขั้นตอนทดลอง (Trial) เพื่อทดสอบว่างานในพระราชดำรินั้นจะทรงแนะนำนั้นจะได้ผลหรือไม่ซึ่งในบางกรณีหาก มีการทดลองไม่แน่ชัดก็ทรงมักจะมีให้เผยแพร่แก่ประชาชน หากมีผลการทดลองจนแน่พระราชหฤทัยแล้วจึงจะออกไปสู่สาธารณชนได้ เช่น ทดลองปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำนั้นได้มีการค้นคว้าหาความเหมาะสมและความเป็น ไปได้จนทั่วทั้งประเทศว่าดีจึงจึงนำออกเผยแพร่แก่ประชาชน เป็นต้น

ขั้นยอมรับ (Adoption) โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น เมื่อผ่านกระบวนการมาหลายขั้นตอน บ่ม เพาะ และมีการทดลองมาเป็นเวลานาน ตลอดจนทรงให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริและ สถานอื่น ๆ เป็นแหล่งสาธิตที่ประชาชนสามารถเข้าไปศึกษาดูได้ถึงตัวอย่างแห่งความสำเร็จ ดังนั้น แนวพระราชดำริ ของพระองค์จึงเป็นสิ่งที่ราษฎรสามารถพิสูจน์ได้ว่าจะได้รับผลดีต่อชีวิต และความเป็นอยู่ของตนได้อย่างไรแนว พระราชดำริทั้งหลายดังกล่าวข้างต้นนี้ แสดงถึงพระวิริยะอุตสาหะที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทุ่มเทพระสติ ปัญญา ตรากตรำพระวรกาย เพื่อค้นคว้าหาแนวทางการพัฒนาให้พสกนิกรทั้งหลายได้มีความร่มเย็นเป็นสุขสภาพ รังยยืนนาน นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันใหญ่หลวงที่ได้พระราชทานแก่ปวงไทยตลอดเวลามากกว่า 50 ปี จึงกล่าว ได้ว่าพระราชกรณียกิจของพระองค์นั้นสมควรอย่างยิ่งที่ทวยราษฎร์จักได้เจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท ตามที่ทรง แนะนำสั่งสอน อบรมและวางแนวทางไว้เพื่อให้เกิดการอยู่ดีมีสุขโดยถ้วนเช่นกัน โดยการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำ ตามลำดับขั้นตอนต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้ วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อได้พื้นฐานที่มั่นคงพร้อมพอสมควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริม ความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับ จะก่อให้เกิดความยั่งยืนและจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน และสังคม สุดท้ายเศรษฐกิจดี สังคมไม่มีปัญหา การพัฒนายั่งยืน

แนวทางการใช้ชีวิตอย่าง “พอเพียง” ตามแบบฉบับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 มี 10 ข้อดังนี้

1. **มีความพอประมาณ** คือ การทางสายกลาง ทั้งชีวิต การเงิน และความเป็นอยู่ ถ้าขาดความพอประมาณ ชีวิตก็จะผลกระทบคือเกิน พอดี เกิดความไม่รู้จักพอ เกินความต้องการอยากได้อะไรก็มี กระทั่งการเงิน คือการใช้จ่ายเกินตัว ไม่รู้จักพอ เกินประมาณใช้เงินเกินความพอดี ความเป็นอยู่ที่เกินพอดีจะใช้แบบหุรหุรา ฟุ่มเฟือยทั้งอาหาร เครื่องใช้ต่างๆ ทั้งๆ ที่ไม่มีความจำเป็นใดๆ เลย

2. **รู้จักเหตุและผล** คือ การพิจารณาที่จะดำเนินงานใดๆ ด้วยความถี่ถ้วนรอบคอบ ไม่ย่อท้อ ไร้อคติ คำนึงถึงเหตุและปัจจัยแวดล้อมทั้งหมด เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้องดีงาม เกิดประสิทธิผล เกิดประโยชน์และความสุข โดยปราศจากการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่นนั้น

3. **สร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้ชีวิต** คือ การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมความพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้ และไกล เป็นคุณลักษณะที่สามในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นอกเหนือจากคุณลักษณะด้านความพอประมาณและ ด้านความมีรู้เหตุผล การมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การจัดองค์ประกอบของการดำเนินงานให้มีสภาพพร้อมรองรับต่อผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในได้เป็นอย่างดี

4. **เพิ่มรายได้ลดรายจ่าย** คือ ต้องคำนึงถึงความจริงในโลกว่า ไม่มีอะไรได้มาฟรีๆ ทุกอย่างต้องลงทุนลงแรงทั้งนั้น เช่น ลงทุนทำมาค้าขาย หาอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ โดยอาจต้องลงทุน ลงทั้งแรง ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อเป้าหมายในการเพิ่มเงินเดือนหรือหาโอกาสก้าวหน้าขึ้นในอนาคต รายจ่ายแต่ละอย่างมีระดับความสำคัญไม่เท่ากัน เราควรใช้จ่ายกับสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตก่อน เช่น ค่าอาหาร ค่าที่อยู่อาศัย และพยายามลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น “เงินทองไม่ได้ตกจากฟ้า ได้มาเพราะเราหา หหมดไปเพราะเราใช้ เหลืออยู่ได้เพราะเราแบ่ง เก็บ เมื่อยามเราป่วยเจ็บจะได้เยียวยา”

5. **ฉลาดซื้อ ฉลาดใช้** ฉลาดซื้อก็คือ การเลือกซื้อสินค้าที่คุ้มค่า คุ้มประโยชน์ที่สุด ไม่ซื้อสิ่งของที่ไม่จำเป็นที่สำคัญคือ ต้องฉลาดคิดก่อนก่อนนี้ ฉลาดใช้ก็คือ การใช้สิ่งของ ที่เราซื้อมาให้คุ้มค่าที่สุด มีประโยชน์สูงสุด และรักษาสินของต่างๆ ให้คงอยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับการใช้งานได้นานๆ รวมถึงประหยัดค่าใช้จ่ายจำพวกค่าน้ำ ค่าไฟ ทำโทรศัพท์ด้วย

6. **พอเพียงด้วยวิถีพุทธ** คือ การที่จะให้เศรษฐกิจชุมชน เป็นเศรษฐกิจที่พอเพียงได้ก่อนอื่นเราต้องสร้างวินัยให้ตนเอง และสร้างชุมชนเล็กๆ อย่างครอบครัวให้กลายเป็นชุมชนที่พอเพียงเสียก่อน โดยหัวใจหลักคือการพึ่งพาตนเอง รู้จักคุณค่าของธรรมชาติ และรู้จักใช้สิ่งที่ธรรมชาติให้มา ให้เป็นประโยชน์ที่สุด และต้องไม่ลืมนที่จะ ลด ละ เลิก อบายมุข

7. **จดทุกครั้งเมื่อจ่าย** คือ การจดคือหลักง่ายๆ ในการบริหารการเงิน หรือพูดง่ายๆ ก็คือเป็นการเฝ้าติดตามรายจ่าย พร้อมทั้งบริหารการใช้จ่ายให้เหมาะสมกับชีวิตจริง ซึ่งบัญชีรายรับรายจ่ายเหล่านี้จะเป็นหลักฐานชั้นดีในการเตือนตัวเองว่าในแต่ละเดือนเรามีค่าใช้จ่ายอะไรบ้างที่จำเป็น และไม่จำเป็น ซึ่งในสิ่งที่ไม่จำเป็นเราก็ควรที่จะลดเลิกไปจะได้มีเงินเก็บไว้ใช้ในยามที่จำเป็น

8. **เทคนิคให้มีเงินออม** คือ การออมจะไม่ใช้เรื่องยากอีกต่อไปหากเราตั้งใจแน่วแน่ที่จะกำหนดเป้าหมายการเก็บออมว่า ในแต่ละเดือน แต่ละปี จะมีเงินออมเท่าไร จากนั้นกำหนดเป้าหมาย การใช้จ่ายในแต่ละวัน แต่ละเดือน และเมื่อไหร่ต้องใช้เงินก้อนใหญ่ แล้วจึงประหยัดรายจ่ายด้วยการจ่ายน้อยกว่าหรือเท่ากับเป้าหมายการ ใช้จ่าย เพื่อให้มีเงินเหลือมากขึ้น และถ้าเป็นไปได้ไม่ควรก่อหนี้เมื่อโดยจำเป็น และเกินกำลัง

9. **ฉลาดใช้ชีวิต** คือ เวลาชีวิตมีไม่มากพอให้ลองผิดลองถูก ไม่ต้องใช้ชีวิตให้คุ้มค่า แต่ใช้ชีวิตให้มีคุณค่า ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ไม่ต้องร่ำรวยเป็นเศรษฐี แต่ก็ไม่ได้อดอยากจนต้องเบียดเบียนตนเอง และคนอื่น

10. ยุทธการหมายเลข 10 คือ การออมแบบเลข 10 นี้มี 2 แบบ คือ การออมเงินแบบลบ 10 มีวิธีการ คือ เมื่อเราหาเงินมาได้เท่าไรให้หักไว้เป็นเงินออม ก่อนที่จะเอาไปใช้จ่ายทันที 10% ของเงินหามาได้ การออมเงินแบบนี้เหมาะสำหรับคนที่มีวินัยทางการเงินค่อนข้างดี ส่วนอีกแบบคือ การออมเงินแบบบวก 10 หมายถึงถ้าเราใช้เงินไปเท่าไร ต้องเก็บเงินเพิ่มให้ได้ 10% ของเงินที่ใช้ไป วิธีนี้เหมาะกับคนที่มีนิสัยชอบจับจ่ายใช้สอยเพราะจะช่วยเตือนความจำให้เราเก็บเงินทุกครั้งไป

การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

เราสามารถมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยร่วมปฏิบัติในสิ่งง่ายดังนี้

1. ยึดหลักประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในทุกด้าน ลด ละ ความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีวิต
2. ประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพ
3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์ที่รุนแรงและไม่ถูกต้อง
4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ โดยชวนช่วยหาความรู้ ให้เกิดรายได้เพิ่มพูนจนถึงขั้นพอเพียง
5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่วร้ายให้หมดสิ้นไป

การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงจะเกิดผลอย่างไร

การดำเนินการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจักนำไปสู่

1. การดำรงชีวิตที่สมดุลมีความสุขตามอัตภาพ
2. การพัฒนาเศรษฐกิจของตนเองและประเทศชาติมั่นคง
3. การอยู่ร่วมกันในสังคมเกิดความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน

“...เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกต้องรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป...”

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จากวารสารชัยพัฒนา ฉบับประจำเดือนสิงหาคม ๒๕๔๒

แนวพระราชดำริในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง

การดำเนินชีวิตตามแนวทางพระราชดำริพอเพียงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงเข้าใจถึงสภาพสังคมไทย ดังนั้น เมื่อได้พระราชทานแนวพระราชดำริ หรือพระบรมราโชวาทในด้านต่าง ๆ จะทรงคำนึงถึงวิถีชีวิตสภาพสังคมของประชาชนด้วย เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางความคิดที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งในทางปฏิบัติได้

1. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ่มเฟือยในการใช้ชีวิต
2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้องซื่อสัตย์สุจริต
3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในการค้าแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง
4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก ด้วยการขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้มีรายได้เพิ่มพูนขึ้น จนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ
5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลด ละ สิ่งชั่วประพฤติตนตามหลักศาสนา

ตัวอย่างการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัว

ตัวอย่างการใช้จ่ายอย่างพอเพียง

พอประมาณ : ใช้จ่ายสมดุลกับรายรับ

มีเหตุมีผล : ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล/ มีความจำเป็น/ไม่ใช้สิ่งของเกินฐานะ /ใช้ของอย่างคุ้มค่าประหยัด

มีภูมิคุ้มกัน : มีเงินออม /แบ่งปันผู้อื่น /ทำบุญ

ความรู้คู่คุณธรรม : ประกอบอาชีพที่สุจริต ด้วยความขยันหมั่นเพียร ใช้สติปัญญาในการตัดสินใจและดำเนินการต่างๆ เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง

ความสำคัญของทฤษฎีใหม่

1. มีการบริหารและจัดแบ่งที่ดินแปลงเล็กออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจนเพื่อประโยชน์สูงสุดของเกษตรกร
2. มีการคำนวณโดยใช้หลักวิชาการเกี่ยวกับปริมาณน้ำที่จะกักเก็บให้พอเพียงต่อการเพาะปลูกได้อย่างเหมาะสมตลอดปี
3. มีการวางแผนที่สมบูรณ์แบบสำหรับเกษตรกรรายย่อย

ทฤษฎีใหม่ จึงเป็นแนวทางหรือหลักการในการบริหารจัดการที่ดิน และ น้ำ เพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น ให้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราส่วน 30:30:30:10 ซึ่งหมายถึงพื้นที่

ส่วนที่หนึ่ง ประมาณร้อยละ 30 ให้ทำการขุดสระเก็บกักน้ำเพื่อใช้เก็บกักน้ำฝนในฤดูฝน และใช้เสริมการปลูกพืชในฤดูแล้ง ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์และพืชน้ำต่าง ๆ

พื้นที่ส่วนที่สอง ประมาณร้อยละ 30 ให้ปลูกข้าวในฤดูฝนเพื่อใช้เป็นอาหารประจำวันสำหรับครอบครัวให้เพียงพอตลอดปี เพื่อตัดค่าใช้จ่ายและสามารถพึ่งตนเองได้

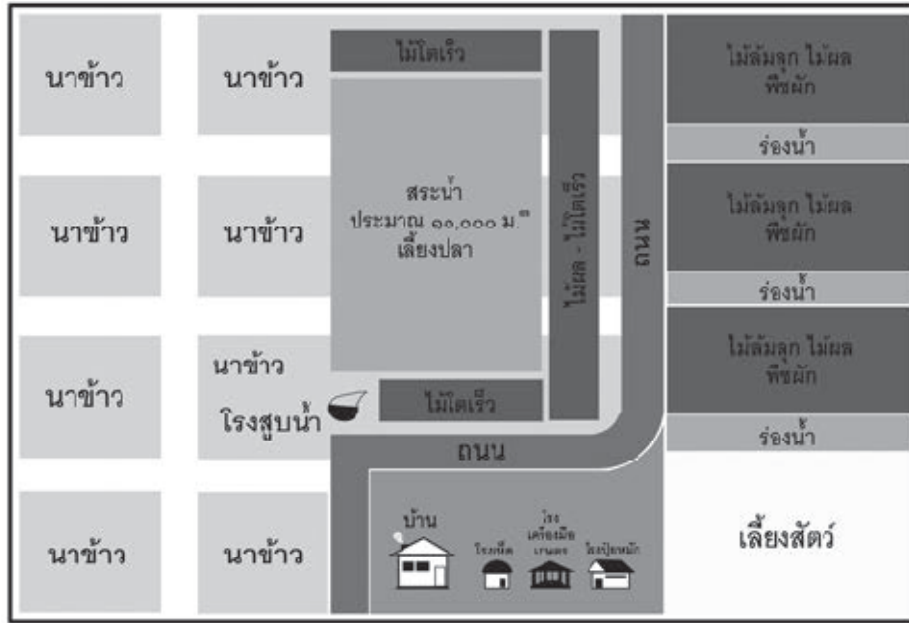
พื้นที่ส่วนที่สาม ประมาณร้อยละ 30 ให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ พืชสมุนไพร ฯลฯ เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือบริโภคก็นำไปจำหน่าย

พื้นที่ส่วนที่สี่ ประมาณร้อยละ 10 เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ ถนนหนทาง และโรงเรียนอื่น

ร้อยละ 30 ส่วนแรก ขุดสระน้ำ (สามารถเลี้ยงปลา ปลูกพืชน้ำ เช่น ผักบุ้ง ผักกระเฉด ฯลฯ ได้ด้วย) บนสระอาจจะสร้างเล้าไก่และบนขอบสระน้ำอาจปลูกไม้ยืนต้นที่ไม่ใช้น้ำมากโดยรอบ

ร้อยละ 30 ส่วนที่สอง ทำนา

ร้อยละ 30 ส่วนที่สาม ปลูกพืชไร่ พืชสวน (ไม้ผล ไม้ยืนต้นไม่ใช้สอย ไม้เพื่อใช้เป็นเชื้อฟืน ไม้สร้างบ้าน พืชไร่ พืชผักสมุนไพร เป็นต้น)

แบบจำลอง "ทฤษฎีใหม่" พื้นที่ ๑๕ ไร่
 สูตร ๓๐ - ๑๐ - ๓๐ - ๓๐ คือ ๓๐% วัสดุ ๑๐% สร้างบ้านและสิ่งอำนวยความสะดวก
 ๓๐% + ๓๐% พื้นที่เพาะปลูก

ความเสี่ยงที่เกษตรกรมักพบเป็นประจำ ประกอบด้วย

1. ความเสี่ยงด้านราคาสินค้าเกษตร
2. ความเสี่ยงในราคาและการพึ่งพาปัจจัยการผลิตสมัยใหม่จากต่างประเทศ
3. ความเสี่ยงด้านน้ำ ฝนทิ้งช่วง ฝนแล้ง
4. ภัยธรรมชาติอื่น ๆ และโรคระบาด
5. ความเสี่ยงด้านแบบแผนการผลิต
 - ความเสี่ยงด้านโรคศัตรูพืช
 - ความเสี่ยงด้านการขาดแคลนแรงงาน
 - ความเสี่ยงด้านหนี้สินและการสูญเสียที่ดิน

การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับบุคคลและครอบครัว

ด้านเศรษฐกิจ : ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ใช้ชีวิตอย่างพอควร คิดและวางแผนอย่างรอบคอบ มีภูมิคุ้มกัน ไม่เสี่ยงเกินไป การเผื่อทางเลือกรสำรอง

ด้านจิตใจ : ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ใช้ชีวิตอย่างพอควร คิดและวางแผนอย่างรอบคอบ มีภูมิคุ้มกันไม่เสี่ยงเกินไป การเผื่อทางเลือกรสำรอง

ด้านสังคม : ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน

ด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์อย่างสูงสุดฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด

ด้านเทคโนโลยี : รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม(ภูมิสังคม) พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านเองก่อน ก่อให้เกิดประโยชน์กับคนหมู่มาก

ความรู้เกี่ยวกับการเพาะเห็ด

สร้างโรงเรือนเพาะเห็ด

การสร้างโรงเรือนเพาะเห็ด จะมีขนาด 4 x 6 ส่วนความสูง ถ้าเป็นหลังคาจากจะสูง 3 เมตร ถ้าเป็นหลังคาสังกะสีจะสูง 2.5 เมตร วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ จะเน้นใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่น เพื่อความประหยัด และใช้วัสดุในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ โรงเรือนเพาะเห็ดจะมีอยู่ 2 ชนิด คือ โรงบ่มก้อนเห็ด กับ โรงเพาะเห็ด โรงเรือนที่ทำเป็นโรงบ่ม เมื่อสร้างโรงเรือนเสร็จใหม่ๆ จะใช้เพื่อเป็นโรงบ่มก้อนเห็ดก่อน

เมื่อใช้บ่มก้อนไปได้สักระยะหนึ่งจะเปลี่ยนทำเป็นโรงเพาะเห็ด โรงบ่มและโรงเพาะเห็ดที่ดีไม่ควรมีเชื้อโรค การใช้โรงบ่มก้อนเป็นโรงเพาะเห็ด อาจจะทำให้มีเชื้อโรคของก้อนเห็ดเดิมได้ เพื่อป้องกันเชื้อโรค โรงบ่มก้อนเห็ดจึงไม่ควรผ่านการทำเป็นโรงเห็ดมาก่อน ดังนั้น โรงเรือนที่เคยผ่านการใช้เป็นโรงเพาะเห็ดมาแล้ว ไม่ควรทำเป็นโรงบ่มก้อนเห็ดเด็ดขาด อีกอย่างพื้นที่ที่เคยสร้างเป็นโรงเพาะเห็ด ควรจะเว้นระยะการสร้าง ควรจะพักไม่ให้มีเชื้อโรค หรือแมลงศัตรูเห็ดวัสดุที่ใช้สร้างโรงเพาะเห็ด จะสร้างด้วยไม้ มุงหลังคาด้วยใบจาก หรือ มุงหลังคาด้วยสังกะสี

แผงวางก้อนเห็ด ด้านข้างทั้งสองข้างจะวางเฉียงประมาณ 45 องศา ตรงกลางวางแผงให้เป็นรูปตัว A ขาทั้งสองข้างห่างกันประมาณ 30-40 ซม. ช่องว่างระหว่างทางเดิน เว้นให้สามารถเดินเข้าออกไปเก็บดอกเห็ดได้สะดวก จะใช้วัสดุที่ทำด้วยเหล็ก แต่จะทำให้มีต้นทุนในการก่อสร้างที่สูงกว่าการสร้างด้วยไม้ไผ่ แต่การสร้างด้วยไม้ไผ่อาจจะไม่แข็งแรง ทนทานเท่ากับการสร้างเหล็ก เพราะการเพาะเห็ดต้องมีการรดน้ำเห็ดทุกวัน การใช้ไม้ไผ่ จะมีการผุกร่อนได้ง่าย การเลือกใช้วัสดุก็ขึ้นอยู่กับความต้องการ ปัจจัยด้านเงินลงทุน และวัสดุที่มีในท้องถิ่น

ลักษณะการจัดวางก้อนเห็ด

โรงเห็ดหนึ่งหลัง จะใส่ก้อนเห็ดได้ประมาณ 4,000 ก้อน จะวางก้อนเห็ดในแนวนอน เพื่อให้เชื้อเห็ดเดินได้ดี และเป็นการประหยัดพื้นที่

ทิศทางลม

มีส่วนสำคัญในการโรงเพาะเห็ด ต้องดูทิศทางของลมเหนือลมใต้ เพื่อป้องกันการพัดพาเชื้อโรคที่จะมีผลต่อก้อนเห็ด และการออกดอกของเห็ด

การคลุมหลังคา

การคลุมหลังคาขึ้นอยู่กับชนิดของเห็ดด้วย เพื่อป้องกันลม ลมแรง ลมค้อย ลมหนาว ลมแห้งแล้ง สภาพลม สภาพอากาศ มีผลกระทบต่อการออกดอกของเห็ดได้เช่นเดียวกัน โรงเรือนที่ก้อนเห็ดหมดรุ่นแล้ว ควรฉีดยาฆ่าแมลงให้ทั่ว เอาปูนขาวโรยที่ชั้นวางในทั่ว เพื่อป้องกันแมลงและเชื้อโรค ที่อาจจะอันตรายกับก้อนเห็ดชุดใหม่ได้ และพักโรงเรือนไว้ 5-15 วัน ก่อนที่จะนำก้อนเห็ดรุ่นใหม่เข้าไปวางในโรงเรือน

ความรู้เรื่องการเพาะเห็ด

การเพาะเห็ดขอนขาวและขอนดำในถุงพลาสติก มีวิธีการไม่แตกต่างจากการเพาะเห็ดในถุงพลาสติกอื่นๆ เกษตรกรผู้เพาะเห็ดที่อยู่ในเขตภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถเพาะเห็ดชนิดนี้ได้ เนื่องจากเห็ดชอบสภาพอากาศร้อนชื้น จึงสามารถเพาะเห็ดนอกฤดูได้

วัสดุอุปกรณ์ในการเพาะเห็ด

1. หัวเชื้อเห็ดขอนขาวหรือขอนดำ
2. ขี้เลื่อยไม้ยางพารา
3. อาหารเสริม ได้แก่ รำละเอียด ปูนขาว ยิบซัม ดีเกลือ น้ำสะอาด ซึ่งให้ผสมตามสูตร
4. ถุงพลาสติก ยางรัด สำลี คอขวดพลาสติก
5. หม้อนึ่งก้อนเชื้อ
6. โรงเรือน

การทำถุงก้อนเชื้อ

การทำถุงก้อนเชื้อ จะใช้ซีลี้อย่างพาราเป็นวัสดุเพาะ โดยใช้วัสดุอาหารเสริมผสมตามสูตร ดังนี้

1. ซีลี้อย	100 กิโลกรัม
2. รำละเอียด	7.5 กิโลกรัม
3. ปูนขาว	1 กิโลกรัม
4. ยิมซ่ม	0.5 กิโลกรัม
5. ดีเกลือ	0.4 กิโลกรัม
6. น้ำ	60-70 เปอร์เซ็นต์
7. ภูไมท์	2 กิโลกรัม

นำส่วนผสมซีลี้อยบรรจุลงในถุงพลาสติกทึบร้อน ให้บรรจุซีลี้อยให้แน่นพอสมควร แต่ละถุงจะหนักประมาณ 1 กิโลกรัม พร้อมกันสายคอขวด และใช้ยางรัด ปิดจุกด้วยสำลี

การนึ่งก้อนเชื้อเห็ด

โดยจะนึ่งฆ่าเชื้อที่อุณหภูมิ 100 องศาเซลเซียส นาน 4-5 ชั่วโมง

การหยอดหัวเชื้อเห็ดลงถุงก้อนเชื้อ

เข็ดมือด้วยแอลกอฮอล์ให้ทั่ว นำเอาเชื้อเห็ดที่เตรียมไว้ เทหัวเชื้อลงไปถุงพอประมาณ และรีบปิดจุกทันที เชื้อ 1 หัว สามารถเขี่ยลงถุงได้ประมาณ 30-40 ถุง (หัวเชื้อที่เปิดขวดออกแล้ว ควรใช้ให้หมด)

การบ่มพักถุงก้อนเชื้อ

การบ่มพักถุงก้อนเชื้ออาจใช้เวลาประมาณ 30-40 วัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความแข็งแรงและสภาพอาหารที่เหมาะสม เมื่อเส้นใยเดินเต็มก้อนเห็ดดีแล้ว ก็ให้ย้ายเข้าโรงเรือนสำหรับเปิดดอก

ขั้นตอนและวิธีการในการเปิดดอก

1. รोजनเชื้อเดินเต็มถูง สีขาวจัด ดึงกระดาษ สำลี และแคะเมล็ดข้าวฟ่างทิ้ง
2. ถอดคอขวดอย่าให้กระทบกระเทือนเส้นใย
3. รดน้ำให้ชุ่มวันละ 3 ครั้ง ประมาณ 2-3 วัน
4. ดึงปากถูงให้ตั้ง
5. รดน้ำวันละ 3 ครั้ง ประมาณ 3-5 วัน
6. ใช้มีดกรีดถูงออก โดยกรีดเลยไหล่ถูงเข้ามาประมาณ 1 เซนติเมตร
7. รดน้ำให้ชุ่มทุกวัน วันละ 3-4 ครั้ง

บทที่ 3

วิธีการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลโครงการ 1 อำเภอ 1 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดขอนแก่น ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ตั้งงบประมาณในการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ลดรายจ่ายให้กับประชาชนในพื้นที่ในการ โดยให้การอบรมส่งเสริมอาชีพ และสนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชให้กับเกษตรกรในหมู่บ้านแต่ละอำเภอในจังหวัดขอนแก่น โดยการลงพื้นที่ที่ดำเนินการทำการแจกแบบสอบถาม/สัมภาษณ์ จากกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ดำเนินการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ และเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นการติดตามและประเมินผลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งได้กำหนดหัวข้อและวิธีการติดตามและประเมินผลโครงการ ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล
2. เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามประเมินผล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การนำเสนอ

1. กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำชุมชน ประชาชนทั่วไปในเขตพื้นที่อำเภอมัญจาคีรี, อำเภอสีชมพู, อำเภอพล และ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย

อำเภอมัญจาคีรี ประกอบด้วย

- บ้านชีวังแคน หมู่ที่ ๑๓ ตำบลสวนหม่อน อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น
- บ้านท่าสวรรค์ หมู่ที่ ๗,๑๑ ตำบลท่าศาลา อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น
- บ้านหนองแปน หมู่ที่ ๙ ตำบลหนองแปน อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น

อำเภอสีชมพู ประกอบด้วย

- บ้านหนองตู่ หมู่ที่ ๒, ๘ ตำบลวังเพิ่ม อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

อำเภอพล ประกอบด้วย

-บ้านโจดหนองแก หมู่ที่ ๑, บ้านหนองสิม หมู่ที่ ๑๑, บ้านแกดำ หมู่ที่ ๑๔ ตำบลโจดหนองแก อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

อำเภอน้ำพอง บ้านทรัพย์สมบูรณ์ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลกุดน้ำใส อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้นำชุมชน ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในอำเภอมัญจาคีรี, อำเภอสีชมพู และอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 147 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง โดยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจาก ผู้นำชุมชน ประชาชนทั่วไป เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับประโยชน์จากโครงการแสดงความคิดเห็นต่างๆ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก สภาพก่อน หลัง การปรับปรุง ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ

ส่วนที่ 2 ประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มี 10 ข้อ

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารโครงการ มี 7 ข้อ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้นำชุมชน ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ โดยใช้แบบสอบถาม มีโครงสร้าง พร้อมสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน ประชาชนในหมู่บ้านและพื้นที่ใกล้เคียง ที่ได้รับประโยชน์และมีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการในพื้นที่ดำเนินการ ทำการแจกแบบสอบถาม/สัมภาษณ์ พร้อมเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ ในส่วนของคำถามปลายปิดและปลายเปิด ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล ข้อคิดเห็นต่างๆ ของโครงการ

4. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล เดือน มกราคม – สิงหาคม 2562

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติแบบแจกแจงความถี่และร้อยละ การแปลความหมายของข้อมูลพิจารณาจากค่าเฉลี่ย โดยแบ่งคะแนนค่าเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ สเกลคำถามมี 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด(5) มาก(4) ปานกลาง(3) น้อย(2) น้อยที่สุด(1)

การวัดเป็นช่วงสเกลของลิเคิร์ต (Likert five rating scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้(บุญชม ศรีสะอาด 2545)

- 5 หมายถึง มีความพึงพอใจ ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความพึงพอใจ ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีความพึงพอใจ ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพึงพอใจ ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีความพึงพอใจ ในระดับ น้อยที่สุด

จากหลักการดังกล่าว สามารถแบ่งความหมายของระดับคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ทิพยา กิจวิจารณ์ การวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ (การวิจัยเชิงปริมาณ)2551(หน้า 123–124)อ้างอิง มาจาก วาณี แสนมหาชัย) ดังนี้

ระดับคะแนน		แปลผล
4.21 - 5.00	ระดับความพึงพอใจ	มากที่สุด
3.41 - 4.20	ระดับความพึงพอใจ	มาก
2.61 - 3.40	ระดับความพึงพอใจ	ปานกลาง
1.81 - 2.60	ระดับความพึงพอใจ	น้อย
1.00 - 1.80	ระดับความพึงพอใจ	น้อยที่สุด

6. การนำเสนอ

จัดทำรายงานผลการติดตามและประเมินผลในรูปแบบความถี่ ร้อยละ เชิงพรรณนา ในบทที่ 4 ในรูปแบบตารางแจกแจงความถี่ และแสดงรายละเอียดในประเด็นคำตอบต่างๆ ที่ได้จากแบบสอบถาม ค่าสถิติที่ใช้จะเป็นค่าเฉลี่ย ร้อยละ และสรุปผลการติดตามในภาพรวมจะแสดงในบทที่ 5 และรวบรวมเป็นรูปเล่ม รายงานผู้บริหารและลงใน www.kkpao.go.th ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและผู้สนใจทราบต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการติดตามและประเมินโครงการ 1 อำเภอ 1 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดขอนแก่น โดยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม/สัมภาษณ์ จากผู้นำชุมชน ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน และพื้นที่ใกล้เคียงที่ดำเนินการ ประกอบด้วยชาวบ้านในเขตอำเภอมัญจาคีรี, อำเภอสีชมพู, อำเภอพล และอำเภอ น้ำพอง จำนวนทั้งสิ้น 147 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด – ต่ำสุด และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน โดยแบ่งผลการประเมิน ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมาย ได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ในส่วนที่ 1 ข้อมูลเป็นแบบตรวจสอบ รายการ (Check List) วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ
2. วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ขอนแก่น โดยหาค่าเฉลี่ย(Mean : \bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation : S.D)
3. วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารโครงการขององค์การบริหารส่วน จังหวัดขอนแก่น โดยหาค่าเฉลี่ย(Mean : \bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation : S.D)
4. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การติดตามและประเมินผลโครงการ 1 อำเภอ 1 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดขอนแก่น ทำการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม/สัมภาษณ์ ที่ได้รับคืนมาและทำการวิเคราะห์ จำนวนทั้งสิ้น 147 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ชาย	42	28.57
หญิง	105	71.43
รวม	147	100.00
2. อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
21-30 ปี	2	1.36
31 -40 ปี	11	7.48
41 -50 ปี	32	21.77
51-60 ปี	53	36.05
61 ปีขึ้นไป	49	33.33
รวม	147	100.00
3. สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
เกษตรกรทั่วไป	130	88.44
ผู้นำชุมชน(กำนัน,ผู้ใหญ่บ้าน)	10	6.80
นักเรียนนักศึกษา	1	0.68
พนักงานบริษัท/เอกชน	3	2.04
อื่นๆ ระบุ	3	2.04
รวม	147	100.00
4. ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ประถมศึกษา	104	70.75
มัธยมศึกษาตอนต้น	10	6.80
มัธยมศึกษาตอนปลาย	24	16.33
ปวช./ปวส.	5	3.40
ปริญญาตรี	4	2.72
รวม	147	100.00

5. อาชีพหลัก	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
เกษตรกรรวม	124	84.35
รับจ้างทั่วไป	14	9.52
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	5	3.40
รับราชการ	2	1.36
พนักงานบริษัท/เอกชน	2	1.36
รวม	147	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล จำนวน 147 คน เพศหญิงมากที่สุด จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 71.43 เพศชาย จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 36.05 รองลงมาอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 21.77 สถานภาพเป็นเกษตรกรทั่วไป จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 88.44 ผู้นำชุมชน (กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6.80 การศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 70.75 รองลงมา ระดับมัธยมศึกษา ปลาย จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 16.33 และระดับมัธยมศึกษา ต้น จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6.80 อาชีพหลักเกษตรกรรวม จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 84.35 รองลงมา รับจ้างทั่วไป จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 9.52 พื้นที่ส่วนใหญ่ที่ดำเนินการเพาะปลูกเป็นที่สาธารณะ(รวมกลุ่ม) จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 69.39 เป็นที่ดินของตนเอง จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 23.81 ประชาชนส่วนใหญ่ทราบว่าพื้นที่ก่อนการดำเนินการเป็นที่ว่างเปล่า, ไร่ร้าง, นา และสวน) จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 99.32

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ (ระดับความพึงพอใจ)

หัวข้อ	ระดับความพึงพอใจ (จำนวนคน)							
	มากที่สุด	มาก	พอใช้	น้อย	น้อยที่สุด	SD	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
1. รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับอำเภอ ให้ความหลากหลายทางอาชีพ	73 (49.66)	65 (44.22)	9 (6.12)	- (0.00)	- (0.00)	0.607	4.44	มาก
2. มีการประชาสัมพันธ์ แนะนำกิจกรรม ผลการดำเนินงานของหมู่บ้าน เช่นการแจกเอกสารแผ่นพับ การจัดกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์ในงานในหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ	62 (42.18)	73 (49.66)	10 (6.80)	2 (1.36)	- (0.00)	0.662	4.33	มาก
3. การพัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนการทำเกษตรที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวได้	75 (51.02)	64 (43.54)	7 (4.76)	1 (0.68)	- (0.00)	0.619	4.45	มาก
4. การส่งเสริมศักยภาพการการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทำให้เศรษฐกิจของหมู่บ้าน ตำบล มีการพัฒนารายได้เพิ่มขึ้น	67 (45.59)	69 (46.94)	8 (5.44)	3 (2.04)	- (0.00)	0.680	4.36	มาก
5. การส่งเสริมและการพัฒนาสินค้าชุมชนเป็นสินค้า OTOP ให้เป็นที่รู้จัก ทำให้เศรษฐกิจชุมชนดีขึ้น	62 (42.18)	60 (40.82)	23 (15.65)	2 (1.36)	- (0.00)	0.759	4.24	มาก
6. การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ให้เป็นศูนย์กลางทางด้านผลผลิตทางการเกษตร และสนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการเพิ่มมากขึ้น	64 (43.537)	68 (46.259)	13 (8.844)	2 (1.361)	- (0.00)	0.690	4.32	มาก
7. การพัฒนาสนับสนุน ส่งเสริมด้านการตลาด เป็นการขยายเครือข่ายจำหน่ายสินค้าการเกษตรให้กว้างขึ้น	61 (41.50)	67 (45.58)	16 (10.88)	1 (0.68)	2 (1.36)	0.781	4.25	มาก
8. การเพิ่มศักยภาพกลุ่ม ชุมชนให้มีความพร้อม ทั้งในด้านการบริหารจัดการ ส่งผลให้เศรษฐกิจในภาพรวม ดีขึ้น	75 (51.02)	63 (42.86)	9 (6.12)	- (0.00)	- (0.00)	0.608	4.45	มาก
9. การสร้างอาชีพและรายได้ให้กับชุมชน สร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจชุมชนในระดับรากหญ้า ให้เจริญเติบโตขึ้น	74 (50.34)	62 (42.18)	10 (6.80)	1 (0.68)	- (0.00)	0.649	4.42	มาก
10. ประชาชนสามารถผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นสินค้าส่งออกขายใน ท้องตลาดได้	65 (44.22)	67 (45.58)	13 (8.84)	2 (1.36)	- (0.00)	0.692	4.33	มาก
รวม						0.681	4.36	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.36, S.D.=0.681) หรือคิดเป็นร้อยละความพึงพอใจของประชาชน 87.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 5 อันดับแรก พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนมากอันดับแรก คือ การพัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนการทำเกษตรที่ยั่งยืน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวได้ มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.45, S.D.=0.615) มากอันดับที่ 2 การเพิ่มศักยภาพกลุ่ม ชุมชนให้มีความพร้อม ทั้งในด้านการบริหารจัดการ ส่งผลให้เศรษฐกิจในภาพรวม ดีขึ้น มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.45, S.D.=0.608) มากอันดับที่ 3 รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับอำเภอ ให้มีความหลากหลายทางอาชีพ มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.44, S.D.=0.607) มากอันดับที่ 4 การสร้างอาชีพและรายได้ให้กับชุมชน สร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจชุมชนในระดับรากหญ้า ให้เจริญเติบโตขึ้น มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.42, S.D.=0.649) มากอันดับที่ 5 มีการประชาสัมพันธ์ แนะนำกิจกรรม ผลการดำเนินงานของหมู่บ้าน เช่น การแจกเอกสารแผ่นพับ การจัดกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์ในงานในหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และ ประชาชนสามารถผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นสินค้าส่งออกขายใน ท้องตลาดได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (\bar{x}) = 4.33, S.D.=0.662) และระดับความพึงพอใจน้อยแต่อยู่ในระดับมาก คือ การพัฒนาสนับสนุน ส่งเสริมด้านการตลาด เป็นการขยายเครือข่ายการจำหน่ายสินค้าการเกษตรให้กว้างขึ้น มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.25, S.D.=0.781)

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม)

หัวข้อ	ระดับความพึงพอใจ (จำนวนคน)							
	มากที่สุด	มาก	พอใช้	น้อย	น้อยที่สุด	SD	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
1. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม	82 (55.78)	50 (34.01)	14 (9.52)	1 (0.68)	- (0.00)	0.692	4.45	มาก
2. มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม	72 (48.98)	56 (38.10)	18 (12.25)	1 (0.68)	- (0.00)	0.717	4.35	มาก
3. มีการรายงานผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม	70 (47.62)	57 (38.78)	18 (12.25)	2 (1.36)	- (0.00)	0.739	4.33	มาก
4. มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม	84 (57.14)	52 (35.37)	9 (6.12)	2 (1.36)	- (0.00)	0.674	4.48	มาก
5. มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม	79 (53.74)	51 (34.69)	16 (10.88)	1 (0.68)	- (0.00)	0.708	4.41	มาก
6. โครงการนี้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับ	78 (53.06)	52 (35.37)	17 (11.57)	- (0.00)	- (0.00)	0.689	4.41	มาก
7. โครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชนและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว	83 (56.46)	52 (35.37)	11 (7.48)	1 (0.68)	- (0.00)	0.663	4.48	มาก
รวม						0.700	4.42	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.42, S.D.=0.700) หรือคิดเป็นร้อยละ 88.40 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 5 อันดับแรก พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนมากเป็นอันดับแรก คือ โครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชนและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว และ มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (\bar{x})= 4.48, S.D.=0.663) มากอันดับที่ 2 คือ มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.45, S.D.=0.692) มากอันดับที่ 3 คือ โครงการนี้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับ และ มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (\bar{x})= 4.41, S.D.=0.689) มากอันดับที่ 4 มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม คือ (\bar{x}) = 4.35, S.D.=0.717) มากอันดับที่ 5 คือ มีการรายงานผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.33, S.D.=0.739)

รับที่สวนไปขายตลาด ทำให้ชาวบ้านมีรายได้ วันละ 300-400 บาท มีรายได้เข้ามาตลอด เงินที่ขายผักได้จะนำมาฝากที่ศูนย์เรียนรู้เป็นเงินกลุ่มสมาชิกในกลุ่มเวลาจะใช้เงินก็จะถอนออกมา รายได้ที่ได้รับจะเก็บเป็นเงินออมของแต่ละคน เป็นโครงการที่ดีที่หน่วยงานของรัฐมาให้การสนับสนุนเกษตร โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ให้การสนับสนุนงบประมาณแล้ว ยังแถมมาเยี่ยมกลุ่มเกษตรกรของเราเป็นสิ่งที่ดีมาก” การรวมกลุ่มสมาชิกในการทำการเกษตร ถ้ากลุ่มมีความเข้มแข็ง สามารถต่อรองราคาขายพืชผลทางการเกษตรจะได้ราคาดี ไม่ถูก หรือว่าแพงเกินไป ทำให้กลุ่มอยู่ได้ขายได้ ดังคำกล่าวของ นายสำราญ รุ่งวงศ์ ประธานกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านหนองแปน หมู่ที่ 9 ตำบลหนองแปน อำเภอมัธยาคีรี จังหวัดขอนแก่น กล่าวว่า “กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ เริ่มก่อตั้งมาประมาณปี พ.ศ.2559-ปัจจุบัน ได้ 3-4 ปี ตั้งกลุ่มครั้งแรกประมาณ 103 คน เกือบทั้งหมู่บ้าน ได้ทำหนังสือถึง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแปน เพื่อขอใช้ประโยชน์ที่ดินที่สาธารณะรอบหนองแปน ทำหมู่บ้าน โดยการจัดสรรพื้นที่ให้กับกลุ่มสมาชิกได้ทำประโยชน์จากที่ดิน คนละ 4 x 11 เมตร ทำการปลูกพืชผักสวนครัว เมล็ดพันธุ์ผักได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น คือ ผักคะน้า หอม ถั่ว พริก มะเขือ ผักสลัด ฯลฯ นำสินค้าไปขายริมทางทำเป็นเพิง คนสัญจรไปมา แวะซื้อ และมีพ่อค้า แม่ค้ามารับที่สวนนำไปขายที่ตลาด ทำให้สมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีรายได้จากการขายผักทุกวัน วันละ 100-200 บาท เป็นการเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายในการซื้อผักมาทำเป็นอาหารในครัวเรือนได้ ต้องขอขอบคุณองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นที่ทำให้ชาวบ้านมีอาชีพเสริมเพิ่มรายรายได้ในครัวเรือน”

-อำเภอพล บ้านโจดหนองแก หมู่ที่ 1 และบ้านหนองสิม หมู่ที่ 11 ตำบลโจดหนองแก อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ชาวบ้านรวมกลุ่มสมาชิก 27 คน รวมกันปลูกพืชผักสวนครัว จำหน่ายในหมู่บ้านและตลาดประจำตำบล หรือแม่ค้าในหมู่บ้านมารับไปขายที่ตลาดเอง สถานที่ปลูกผักใช้พื้นที่หนองน้ำสาธารณะประโยชน์ ทำการขุดลอกและปรับปรุงภูมิทัศน์ตกแต่งคันคูให้เป็นที่ปลูกผัก และจัดสรรพื้นที่ให้กับกลุ่มเกษตรกรทำการปลูกผักรอบๆ หนอง แบ่งให้กลุ่มเกษตรกรคนละ 10 เมตร โดยทำการจับสลากว่าจะได้จุดไหนของหนองน้ำ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ให้การสนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืช กับกลุ่มเกษตรกร คือ ผักคลื่นไข่ ผักคะน้า พริก หอม มะละกอ โหระพา กระเพา แมงลัก ผักสลัด ฯลฯ เดิมก่อนที่กลุ่มเกษตรกรมารวมตัวกันปลูกผัก พื้นที่รอบหนองน้ำเป็นป่ากร้าง ถนนเป็นดินทราย ที่ชาวบ้านใช้เดินทางไปทำไร่ทำนาที่อยู่รอบหนองน้ำ รวมทั้งบริเวณใกล้เคียง ต่อมาผู้ใหญ่บ้านจึงขอรับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มาดำเนินปรับเกรดถนนจากหมู่บ้านไปถึงหนองน้ำสาธารณะ โดยปรับปรุงภูมิทัศน์สองข้าง ดังคำกล่าวของผู้ใหญ่บ้าน (นายไพฑูริ คงน้ำ) บ้านหนองสิม หมู่ที่ 11 ตำบลโจดหนองแก อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น กล่าวว่า “องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้เข้ามาปรับเกรดถนน ซึ่งมีต้นไม้ขึ้นสองข้างถนน เพื่อให้สามารถเดินไปมาระหว่างหมู่บ้าน กับแหล่งเกษตรซึ่งมีหนองน้ำขนาดใหญ่ที่ชาวบ้านรวมตัวกันเป็นกลุ่มสมาชิกปลูกผักขาย เมล็ดพันธุ์ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เพื่อมุ่งหวังให้ชาวบ้านในหมู่บ้านที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มปลูกผัก ส่งเสริมอาชีพให้กับชาวบ้านปลูกผักช่วงฤดูแล้ง ผักที่ปลูก มี คะน้า พริก หอม โหระพา กระเพา แมงลัก ผักสลัด สมาชิกในกลุ่มเก็บผักขายในหมู่บ้าน และจะมีพ่อค้า แม่ค้า มารับซื้อที่สวน รายได้ในแต่ละวัน 200-300 บาท วันที่ได้น้อยไม่ต่ำกว่าวันละ 100 บาท สมาชิกที่ปลูกผักส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ มาทำเหมือนเป็นการออกกำลังกายได้มาพบปะพูดคุยกัน ช่วงเช้ามารดน้ำ ดูแลสวน ช่วงเย็นเดินทางกลับบ้าน ทำให้ไม่เหงาและอีกอย่างมีเงินเก็บจากการขายผักได้ทุกวัน ทำให้มีกำลังใจในการทำสวน เกษตรกรมีความพึงพอใจกับโครงการนี้เป็นอย่างมาก”

-อำเภอน้ำพอง บ้านทรัพย์สมบูรณ์ หมู่ที่ 10 ตำบลกุดน้ำใน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น มีสมาชิกในกลุ่ม 14 คน เริ่มทำเศรษฐกิจพอเพียง ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2548 จากเดิมทำในครัวเรือนของตนเองยังไม่รวมกลุ่มกัน มีการปลูกพืชผักกินเอง เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ในครัวเรือน เหลือกก็แบ่งเพื่อนบ้านและขาย ทำให้บางครัวเรือนเบื่อเลิกทำ คนที่ทำต่อก็ต่างคนต่างทำขายของตนเอง มันเลยทำให้ไม่ยั่งยืนไม่มีอำนาจต่อรอง ต่อมาจึงได้รวมกลุ่มสมาชิกขึ้นมาใหม่มีการพัฒนา มีการติดต่อประสานของงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน มาดำเนินการด้านเศรษฐกิจพอเพียง มีการเลี้ยงกบ ปลาตุ๊ก ไก่พันธุ์ไข่ ฯลฯ เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มแต่ละคนมีพื้นที่

จำกัด จึงใช้พื้นที่ในบริเวณบ้านของตนเอง จัดสรรในการทำการเกษตร ให้ได้มากที่สุด ซึ่งสามารถทำได้ ผลผลิตที่ทำสามารถขายได้ในหมู่บ้าน มีพ่อค้ามาซื้อไปขายต่อ เช่น ปลาตุก กบ ทำให้มีรายได้ ดังคำกล่าวของตัวแทนกลุ่ม นายธนพล รักบุญ ประธานศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านทรัพย์สมบูรณ์ หมู่ที่ 10 ตำบลกุดน้ำใส อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น กล่าวว่า “กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงฯ บ้านทรัพย์สมบูรณ์ หมู่ 10 ได้ก่อตั้งมา ตั้งแต่ปี 2548-ปัจจุบัน ล้มลุกคลุกคลานมาตลอด เพราะสมาชิกลาออกทีละคนสองคน จึงทำให้กลุ่มไม่เข้มแข็ง ตนเองพยายามที่จะทำให้กลุ่มไม่ปรอด โดยการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน เข้ามาช่วยเหลือด้านงบประมาณ เช่น พันธุ์กบ พันธุ์ปลาตุก ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พันธุ์ไก่ไข่ ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล และ เอกชนได้เข้ามาสนับสนุน คือ บริษัท ฟินิกซ์ฟู้ดแอนด์เพเพอร์ จำกัด ได้ให้การสนับสนุนในด้านวัสดุ ก้อนอิฐตัวหนอนมาทำบ่อเลี้ยงปลา เลี้ยงกบ กระจาด โรงไฟฟ้าน้ำพอง และแหล่งก๊าซธรรมชาติสินภูฮ่อม ซึ่งปัจจุบันสมาชิกในกลุ่มได้แยกย้ายไปทำเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ของตนเองไม่เกี่ยวกับกลุ่ม แต่ที่ยังสมาชิกที่ยังคงยึดอาชีพเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน มีการพัฒนาและขายผลผลิตที่ยังพอมีรายได้ให้กับครอบครัว ดังคำกล่าวของประธานศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง(นายธนพล รักบุญ) บ้านทรัพย์สมบูรณ์ หมู่ที่ 10 ตำบลกุดน้ำใส อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น กล่าวว่า “สมาชิกกลุ่มเกษตรกรบ้านทรัพย์สมบูรณ์ มีจำนวน 14 คน ตนเองได้รับเลือกเป็นประธานศูนย์เรียนรู้ฯ จะเป็นผู้ประสานงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ให้มาสนับสนุนกลุ่มรวมทั้งไปอบรมศึกษาดูงานในและนอกสถานที่ เพื่อนำความรู้มาปรับใช้ในการทำงานของกลุ่ม หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานหนึ่งคือองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น สนับสนุนงบประมาณ อบรมศึกษาดูงาน และยังสนับสนุนพันธุ์กบ พันธุ์ปลาตุก นำมาเพาะเลี้ยง มีการพัฒนาและเรียนรู้ จากประสบการณ์ที่ลงมือทำเอง มีการปรับเปลี่ยนวิธีการเพื่อให้โครงการมั่นคงยั่งยืนต่อไป ซึ่งปัจจุบันกลุ่มได้พัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงโดยเอาพื้นที่รอบๆ บริเวณบ้านเลี้ยงกบ เลี้ยงปลาตุก เลี้ยงไก่ เลี้ยงไส้เดือน ฯลฯ มีหน่วยงานราชการ เอกชน มาดูงานเกือบทุกสัปดาห์ ทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด แวะเวียนมาศึกษาดูงาน จึงทำให้หน่วยงานภาครัฐ และ เอกชน เข้ามาสนับสนุนให้กลุ่มสมาชิกของเราสามารถก้าวเดินต่อไปได้ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวง รัชกาลที่ 9 ทรงวางฐานเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นแบบอย่างไว้ให้กับพวกเราเดินตามรอยเท้าของท่านทำพออยู่พอกิน พอประมาณ เหลือก็แบ่งปัน และนำไปขาย สร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้”

4.5 ความคุ้มค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ

ผลการติดตามและประเมินผล พบว่า โครงการ 1 อำเภอ 1 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดขอนแก่น งบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ประจำปี พ.ศ. 2562 ซึ่งความเหมาะสมในการเลือกพื้นที่ในการก่อสร้าง มีความเหมาะสม ความคุ้มค่า ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ ตลอดจนปัญหาหรือผลกระทบต่างๆ ตามรายละเอียด ดังนี้

1. ความเหมาะสมสภาพพื้นที่ พบว่า 1 อำเภอ 1 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดขอนแก่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นจะเริ่มดำเนินการจะทำการสำรวจความต้องการของประชาชนในพื้นที่มีการประชุมชาวบ้านเพื่อลงมติ เสนอความต้องการผ่าน อปท.ในพื้นที่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น นำบรรจุไว้ในแผนพัฒนาฯ เพื่อนำไปจัดทำเป็นข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายต่อไป ก่อนการดำเนินการได้สำรวจความต้องการของประชาชนก่อนว่ามีความต้องการอาชีพเสริมอะไรเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับประชาชน มีการลงมติเลือกโครงการลงอยู่ที่ความต้องการของประชาชน ว่ามีความต้องการอาชีพเลี้ยงกบ เลี้ยงปลา ปลูกพืชผัก มีการอบรมให้ความรู้กับเกษตรกร และสนับสนุนพืชพันธุ์ ตลอดจนเมล็ดพันธุ์พืชให้กับเกษตรกร โดยเกษตรกรต้องรวมตัวกันให้เป็นกลุ่ม กลุ่มปลูกพืชผัก กลุ่มเลี้ยงปลา กลุ่มเพาะเห็ด จะขึ้นอยู่กับพื้นที่แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ พื้นที่น้ำจะต้องมีแหล่งน้ำ ที่พอเพียงต่อการเพาะปลูก เลี้ยงกบ เลี้ยงปลา จะเป็นโครงการที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อนมากจะดำเนินการแก้ไขเป็นอันดับแรก ประชาชนต้องการมีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ โดยใช้เวลารว่างหลังเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จ การรวมกลุ่มของเกษตรกรที่เข้มแข็ง จะส่งผลให้กับกลุ่มได้ต่อรองราคากับพ่อค้า แม่ค้าที่มาซื้อพืชผลทางการเกษตร

จากขั้นตอนการดำเนินการสำรวจความต้องการของประชาชน การจัดสรรงบประมาณ จนถึงขั้นตอนการ เป็นการ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อน เพิ่มรายได้ลดรายจ่ายให้กับประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์มากที่สุด

2. ความคุ้มค่ากับงบประมาณ พบว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้ดำเนินการจัดสรร งบประมาณ ส่งเสริมอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงให้กับประชาชนในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ในการจัดตั้งงบประมาณ ต้องคำนึงถึงความต้องการของประชาชน ความเดือดร้อนความยากจน จำเป็นต้องแก้ไขเร่งด่วน ประชาชนอยู่ดีกินดี มีรายได้ หนี้สินลดลง ถือว่าคุ้มค่ากับงบประมาณ ถึงแม้ว่าจะเทียบกับงบประมาณที่ลงทุนไป อบรมส่งเสริมอาชีพให้ ความรู้กับเกษตรกร และนำไปต่อยอดการทำเศรษฐกิจพอเพียง คน 50 คน เข้ารับการอบรมโครงการ แต่มีสัก 4-5 คน ได้นำเอาความรู้จากการอบรมโครงการฯ มาลงมือทำในครอบครัว คิดว่าประสบผลสำเร็จแล้ว ซึ่งต้นทุนของ โครงการเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินความคุ้มค่า ทำให้เกษตรกรมีอาชีพเพิ่มขึ้น รายได้อาจยังไม่เพิ่ม รายจ่ายใน ครัวเรือนก็ลดลง กินพืชผัก เห็ด ที่ปลูก กินปลาที่เลี้ยง การคิดในด้านผลตอบแทนในมุมมองของความคุ้มค่าทางการเงิน จะมองไม่เห็น เพราะเมื่อคิดในด้านความคุ้มค่าทางการเงินแล้ว อาจจะปรากฏให้ผลตอบแทนทางการเงินติดลบ แต่ ในมุมมองของการมีอาชีพเสริม โดยใช้เวลารว่างหลังฤดูเก็บเกี่ยวมาปลูกพืช เพาะเห็ด เลี้ยงกบ เลี้ยงปลา สักวันอาจจะ เปลี่ยนเป็นอาชีพหลักได้ การลงทุนดังกล่าวถือว่าคุ้มค่าหากเป็นการมองด้านความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจแทน การ วิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ จึงใช้ในการประเมินโครงการลงทุนที่มุ่งหวังจะพิจารณาผลประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุดจากโครงการในระยะยาว ดังคำกล่าวของ นางหนูเวียง ชันภักดี บ้านวังเพิ่ม หมู่ที่ 8 ตำบลวังเพิ่ม อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น กล่าวว่า “ได้เข้าร่วมกลุ่มสมาชิกเพาะเห็ด ซึ่งองค์การ บริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้มาอบรมให้ความรู้และฝึกปฏิบัติตั้งแต่ขั้นตอนการผลิตก้อนเห็ดก่อนเห็ด และการเพาะเชื้อเห็ด จึงรู้กระบวนการขั้นตอนต่างๆ ช่วงแรกๆ ก็ทำการผลิตก้อนเชื้อเห็ดร่วมกันกับกลุ่มสมาชิก ด้วยกันใช้บริเวณบ้านของผู้ใหญ่บ้านเป็นสถานที่ผลิตก้อนเชื้อเห็ด และเนื่องจากว่าตอนที่เข้ารับการอบรม จะ ลงมือปฏิบัติเอง จึงได้นำเอาความรู้ที่นั่น มาทำเองที่บ้านควบคู่กับการทำงานไปพร้อมกับกลุ่ม การส่งวัสดุอุปกรณ์ ในการผลิตจะประสานฟาร์มเห็ดสิริพร การผลิตก้อนเชื้อเห็ดจะทำ 2 คน ฝั้วเมีย เมื่อมาทำที่บ้านของตนเอง มีเวลามากนอนดึก ตื่นเช้า ผลิตก้อนเชื้อเห็ดขาย และขายดอกเห็ดด้วย ขายดีมากตลาดมีความต้องการ เห็ดมี เท่าไรก็ไม่พอขาย ปัจจุบันมีโรงเรือนเห็ดบริเวณบ้าน 4 โรง เห็ดนางฟ้า 2 โรง เห็ดขอนขาว 1 โรง และเห็ด ขอนดำ (เห็ดกระด้าง) 1 โรง ปัจจุบันมาผลิตก้อนเชื้อเห็ด เก็บเห็ดขายเป็นอาชีพแล้ว ขายเห็ดได้วันละ 1,000 บาท เดือนละไม่ต่ำกว่า 30,000 บาท ขายส่งให้แม่ค้า กิโลละ 90-100 บาท ตัด 2 เวลา เข้า-เย็น มันทำรายได้ ให้กับครอบครัวได้เป็นอย่างดี ต้องขอขอบคุณองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ที่มาอบรมให้ความรู้ให้กับ ชาวบ้านได้มีอาชีพมีรายได้ เพิ่มขึ้น”

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ พบว่า ประชาชนได้รับประโยชน์จากโครงการ เพราะว่าการ ดำเนินการตามโครงการ 1 อำเภอ 1 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้กับเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น เป็นโครงการ ที่ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง เป็นการรวมกลุ่มสมาชิกในหมู่บ้านที่ทำการลงมดีร่วมกันในการเลือก โครงการที่จะดำเนินการ การดำเนินการทำเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อกลุ่มที่ทำการปลูกพืช เลี้ยงกบ เลี้ยงปลา รวมทั้งการเพาะเห็ด กลุ่มเกษตรกรมีรายได้จากการนำเอาความรู้จากการอบรมควบคู่กับการลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ กลุ่มเกษตรกรมีรายได้เข้ามาบริหารงานในกลุ่ม มีเงินออมจากการขายพืชผลทางการเกษตรสามารถมีเงินเก็บไว้ใช้ใน ครัวเรือน เกิดความรักความสามัคคีในกลุ่ม ดังคำกล่าวของนายชาติชาย-นางสุพิน ศรีเพ็ญ บ้านวังเพิ่ม ตำบลวังเพิ่ม อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น กล่าวว่า “ได้เข้ารับการอบรมโครงการ 1 อำเภอ 1 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยกลุ่มอำเภอสีชมพู ลงมดีกันเอาโครงการการเพาะเห็ด ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด ขอนแก่น ได้จัดหาวิทยากรมาถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการเพาะเห็ด โดยเริ่มต้นตั้งแต่การผสม ผลิตก้อนเชื้อเห็ด ด้วยความที่มีความสนใจที่จะทำ จึงลงมือปฏิบัติร่วมกับกลุ่มทุกขั้นตอน ทำให้ตนเองเข้าใจวิธีการขั้นตอนการทำ ทุกอย่าง หลังจากเสร็จสิ้นการอบรม ตนเองเริ่มมาลงมือปฏิบัติทำเองที่บ้าน และทำร่วมกับกลุ่มไปพร้อมกันด้วย ซึ่งวัสดุอุปกรณ์ สั่งซื้อกับฟาร์มเห็ดสิริพร มีหน้าที่จ่ายเงินอย่างเดียว มันใจเริ่มทำโรงเรือนเพาะเห็ด รวมทั้งสิ้น

5 โรง ผลิตก่อนเห็ดขาย และขายดอกเห็ดด้วย ช่วงแรกๆ รายได้เก็บดอกเห็ดประมาณวันละ 1,300-1,500 บาท ถ้าช่วงเห็ดพัก จะได้ประมาณวันละ 300-500 บาท โครงการนี้มีประโยชน์มาก มีรายได้จากการเพาะเลี้ยงเห็ด สามารถส่งลูกไปทำงานต่างประเทศโดยไม่ได้กู้ยืมเงินใคร เงินที่ได้คือเงินจากการขายเห็ดทั้งหมด และก็ไม่มีหนี้สิน ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมนำมาต่อยอดให้เรามีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้อย่างเต็มที่ นอกเหนือจากอาชีพหลักคือการทำนา”

4. ผลกระทบจากโครงการ พบว่า จากการที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้ให้การสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรในเขตจังหวัดขอนแก่น ในการส่งเสริมอาชีพให้กับชาวบ้านได้ดำเนินการปรับพื้นที่และปรับปรุงภูมิทัศน์ ระบายน้ำ แล่งน้ำ เพื่อสะดวกในการปลูกพืชผัก และเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ว่างเปล่า เป็นพื้นที่สาธารณประโยชน์ ที่ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มได้ทำการจัดสรรพื้นที่ทำกิน ใช้น้ำในแล่งน้ำ นำมารดพืชผัก โดยใช้เครื่องปั่นไฟฟ้าปั่นน้ำขึ้นไว้บนหอถังสูง และทำการปล่อยน้ำให้กลุ่มเกษตรกรรดผัก ซึ่งแต่ละคนจะมีแท่งปูนไว้รองรับน้ำ หรือ ถังพักน้ำไว้รดผักของตนเอง สวนผักของใครที่อยู่ต้นน้ำก็ไม่มีปัญหาน้ำไหลแรงสามารถรดน้ำผักได้ตลอด จะมีปัญหาสำหรับสวนผักที่อยู่ท้ายสุด น้ำไหลไม่ถึง หรือไหลช้ำมาก น้ำไม่พอรดผัก ต้องรอให้สวนผักที่อยู่ต้นน้ำรดผักให้เสร็จก่อน และปิดวาล์วน้ำ เพื่อให้สวนที่อยู่ท้ายสุดมีน้ำเพียงพอที่จะรดผักได้อย่างทั่วถึง ดังคำกล่าวของ นายไพโรทูล คงน้ำ ผู้ใหญ่บ้าน บ้านหนองสิม หมู่ที่ 11 ตำบลโคงหนองแก อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น กล่าวว่า “จากโครงการส่งเสริมอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง ให้กับกลุ่มเกษตรกรปลูกพืชผักสวนครัว กลุ่มเกษตรกรมีความพึงพอใจมากทำให้ชาวบ้านมีรายได้เป็นการสร้างอาชีพให้กับเกษตรกรได้ดีมากเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายในครัวเรือน ชาวบ้านได้ประโยชน์จากโครงการนี้ ในด้านผลกระทบกับกลุ่มเกษตรกรไม่มี แต่จะมีปัญหาที่น้ำมีไม่เพียงพอ เพราะจุดปั่นไฟที่ปั่นน้ำขึ้นมารดผักมีแค่จุดเดียว ทำให้สวนผักที่อยู่อีกฝั่งแรงดันน้ำไปไม่ถึง เกษตรกรต้องเดินลงไปตักน้ำที่อยู่ลึกลงไป ทาบหรือหิ้วขึ้นมารดผักบนคันคูหนองน้ำ ในจุดนี้กลุ่มเกษตรกร จึงต้องการจุดปั่นไฟและหอถังสูงเพื่อปั่นน้ำ ส่งให้กับเกษตรกรฝั่งนี้ได้”

4.6 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการโครงการ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการนี้ตั้งแต่ขั้นตอนเสนอโครงการ เป็น โครงการที่ตรงกับความต้องการของประชาชน โครงการมีความคุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับ มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม และยังมี การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม ในขั้นตอนอื่นๆ ตลอดทั้งมีข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์กับโครงการ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ดูแล ติดตามความก้าวหน้าของงานโครงการ มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม พร้อมรับทราบการรายงานผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม ชาวบ้านรวมทั้งผู้นำชุมชนในหมู่บ้านเป็นผู้ประสานงานให้ทั้งภาครัฐ เอกชน ได้เข้ามาสนับสนุนโครงการ หาดลาดमारองรับให้กับกลุ่มเกษตรกร ได้เห็นกระบวนการในการทำงาน ดังคำกล่าวของกลุ่มเกษตรกรคนหนึ่งกล่าวว่า “ชาวบ้านในหมู่บ้านรวมทั้งผู้นำชุมชน ได้ร่วมมือกันจัดตั้งเป็นกลุ่มเกษตรกรปลูกพืชผักสวนครัว ขายในหมู่บ้าน และมีพ่อค้า แม่ค้ามารับที่สวนไปขายที่ตลาด ราคาขายเป็นราคาที่สมาชิกในกลุ่มกำหนดขึ้น มีความสามัคคี มีการบริหารจัดการร่วมกัน โดยการตั้งในรูปแบบกรรมการหมู่บ้าน แต่ละคนมีหน้าที่รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย ทุกคนมีส่วนร่วมด้วยกัน เพื่อให้การทำงานของกลุ่มประสบผลสำเร็จ มีความเข้มแข็งและมั่นคง มีการพัฒนาขึ้นในทุกด้านมีการขยายเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรปลูกพืชผัก การเลี้ยงปลา เลี้ยงกบ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มปลูกพืชผักหมู่บ้านใกล้เคียง”

บทที่ 5

สรุปการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผล 1 อำเภอ 1 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดขอนแก่น ประจำปี พ.ศ. 2562 ระยะเวลาดำเนินการลงพื้นที่เก็บข้อมูล มกราคม – สิงหาคม พ.ศ.2562 เป็นการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ที่ดำเนินการในปีที่ผ่านมา โดยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานที่ดำเนินการจริงและทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว สรุปผลการติดตาม ดังนี้

1. วัตถุประสงค์
2. สรุปผลการติดตามและประเมินผล
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อทราบความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานโครงการ
2. เพื่อทราบผลกระทบ ประโยชน์ ความคุ้มค่า ของโครงการ
3. เพื่อทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการโครงการ
4. เพื่อทราบปัญหา อุปสรรค ผลการดำเนินงานโครงการ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

5.2 สรุปผลการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลโครงการ 1 อำเภอ 1 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดขอนแก่น ประจำปี พ.ศ. 2562 เพื่อให้การบริหารจัดการโครงการมีประสิทธิภาพ ประชาชนมีความพึงพอใจ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและได้รับประโยชน์สูงสุดจากโครงการ โดยทำการลงพื้นที่เก็บข้อมูลกับ ผู้นำชุมชน ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง โดยไม่เจาะจง เพื่อรวบรวมข้อมูลระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น โดยใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิดและปลายปิด ประกอบด้วย 3 ส่วน

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการ
- ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชน

สรุปผลการติดตามและประเมินผล

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 147 คน เพศหญิงมากที่สุด จำนวน 105 คน เพศชาย จำนวน 42 คน มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 53 คน รองลงมาอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 49 คน และอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 32 คน สถานภาพเป็นเกษตรกรทั่วไป จำนวน 130 คน ผู้นำชุมชน (กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) จำนวน 10 คน การศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 104 คน รองลงมาระดับมัธยมศึกษา ปลาย จำนวน 24 คน และระดับมัธยมศึกษา ต้น จำนวน 10 คน อาชีพหลักเกษตรกรรวม จำนวน 124 คน รองลงมารับจ้างทั่วไป จำนวน 14 คน

2. ความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน หรือความพึงพอใจของกลุ่มเกษตรกร ที่หน่วยงานภาครัฐ ได้เข้ามาให้การสนับสนุนโดยการจัดอบรมให้ความรู้ พร้อมให้การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการทำเกษตร ทำให้กลุ่มเกษตรกรที่ทำการปลูกพืชผัก เลี้ยงกบ เลี้ยงปลา เพาะเห็ด มีอาชีพมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยใช้เวลาว่างหลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าว ปลูกพืชผัก หรือทำการเกษตรระยะสั้น เป็นอาชีพเสริม แต่ก็ทำรายได้มากกว่าอาชีพหลัก บางกลุ่มรายได้ดี ก็ยึดเป็นอาชีพหลัก เช่น การเพาะเห็ด บ้านวังเพิ่ม อำเภอสีชมพู, การปลูกผักสวนครัว บ้านท่าสวรรค์ อำเภอมัญจาคีรี, การเลี้ยงกบ เลี้ยงปลาตุ๊ก บ้านทรัพย์สมบูรณ์ อำเภอน้ำพองฯฯ ยังดำเนินการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณมาดำเนินการอบรมส่งเสริมอาชีพ ให้ความรู้แก่กลุ่มเกษตรกร ทำให้ประชาชนมีรายได้ มีเงินออมเพิ่มขึ้น เป็นขั้นเริ่มต้นของการทำเกษตรที่เริ่มต้นจากในครอบครัว และรวมตัวกันเป็นกลุ่มสมาชิก สร้างความเข้มแข็ง สร้างความรัก ความสามัคคีในกลุ่ม และขยายกลุ่มเครือข่ายปลูกพืชผัก เลี้ยงกบ เลี้ยงปลา เพาะเห็ด ได้มากขึ้นในอนาคตให้มีความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

สรุปได้ว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ในการส่งเสริมอาชีพให้กับเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นและการลดรายจ่ายในครัวเรือน เกษตรกรส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ เป็นโครงการที่ตรงกับความต้องการ ประชาชนได้รับประโยชน์จากโครงการสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้ มีระดับความพึงพอใจในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 87.20

ความคุ้มค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ

ผลการติดตามและประเมินผล พบว่า โครงการ 1 อำเภอ 1 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2562 ซึ่งความเหมาะสมในการเลือกพื้นที่ ในการดำเนินการจัดหาอาชีพให้กับเกษตรกรในรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละหมู่บ้าน /อำเภอ จำเป็นต้องให้มีความเหมาะสม ความคุ้มค่า ประโยชน์ที่ได้รับตลอดจนปัญหาหรือผลกระทบต่างๆ ตามรายละเอียด ดังนี้

1. ความเหมาะสมสภาพพื้นที่ พบว่า การเลือกพื้นที่ดำเนินการ กลุ่มเกษตรกรเลือกพื้นที่สาธารณประโยชน์มีแหล่งน้ำพอเพียงในการทำเกษตร บางกลุ่มเลือกบริเวณข้างบ้านของตนเอง ก่อนที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เริ่มดำเนินการจะทำการสำรวจความต้องการของประชาชนในพื้นที่โดยมีการประชุมชาวบ้านเพื่อลงมติ เสนอความต้องการผ่าน อปท.ในพื้นที่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น นำบรรจุไว้ในแผนพัฒนาฯ เพื่อนำไปจัดทำเป็นข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายต่อไป ในการสำรวจพื้นที่อบรมให้ความรู้กับเกษตรกร ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้กับบุคคลที่สนใจ โดยการรวมกลุ่มกัน จะเป็นโครงการที่ประชาชนต้องการมากจะดำเนินการแก้ไขเป็นอันดับแรก ในการให้การสนับสนุนงบประมาณให้กลุ่ม ขึ้นอยู่กับความพร้อมของกลุ่มเกษตรกร แหล่งน้ำ พื้นที่สาธารณะที่จะใช้ในการดำเนินการหมู่บ้านไหนก่อน องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ จัดอบรมให้ความรู้โดยจัดหาวิทยากรที่ชำนาญมาถ่ายทอดด้านการเกษตรให้กับกลุ่มเกษตรกร จากขั้นตอนการดำเนินการสำรวจ การจัดสรรงบประมาณ จนถึงขั้นดำเนินการ เป็นการแก้ไขปัญหาความยากจนให้กับประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์มากที่สุด

ทั้งนี้กล่าวได้ว่า การเลือกสถานที่ในการเพาะปลูก ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สาธารณประโยชน์ รักร้างว่างเปล่า ชาวบ้านตลอดจนผู้น่าจะเป็นผู้หาสถานที่ที่เหมาะสม ที่ประชาชนได้ใช้ประโยชน์จากโครงการ ความเหมาะสมสภาพพื้นที่ ชาวบ้านในพื้นที่จะรู้ว่าตำแหน่งไหนเหมาะสมไม่สม เป็นความต้องการของชาวบ้านโดยตรง การแก้ไขปัญหาความยากจนจะดำเนินการแก้ไขเร่งด่วน

2. ความคุ้มค่ากับงบประมาณ พบว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้ดำเนินการจัดสรรงบประมาณ ดำเนินการตามโครงการ 1 อำเภอ 1 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดขอนแก่น การจัดตั้งงบประมาณในการส่งเสริมอาชีพให้กับเกษตรกร ต้องคำนึงถึงความต้องการของประชาชนและจำเป็นต้องแก้ไขเร่งด่วน ส่งเสริมให้เกษตรกรมีรายได้ มีอาชีพเสริมหลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าว เป็นเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืชระยะสั้นที่ให้รายได้ดี โดยใช้เวลาวางให้เกิดประโยชน์ การรวมกลุ่มสมาชิกเกษตรกร เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน งบประมาณมาก น้อย ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ดำเนินการ การลงทุนปลูกพืชผัก เลี้ยงกบ เลี้ยงปลา เพาะเห็ด ฯลฯ ต้นทุนของโครงการเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินความคุ้มค่า ต้นทุนของโครงการอยู่ที่การมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น หนี้สินไม่เพิ่ม ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนลดลง ไม่ได้ตีค่าออกมาเป็นตัวเงิน แต่เป็นการวัดช่วงเวลาที่เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การคิดในด้านผลตอบแทนในมุมมองของความคุ้มค่าทางการเงินจะมองไม่เห็น เพราะเมื่อคิดในด้านความคุ้มค่าทางการเงินแล้ว อาจจะปรากฏให้ผลตอบแทนทางการเงินไม่มาก แต่ในมุมมองของคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้น การลงทุนดังกล่าวถือว่าคุ้มค่าหากเป็นการมองด้านความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจแทน การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ จึงใช้ในการประเมินโครงการลงทุนที่มุ่งหวังผลกำไร การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจจะพิจารณาผลประโยชน์ต่อสังคมชุมชน ประชาชนได้รับประโยชน์จากโครงการในระยะยาว

ทั้งนี้กล่าวได้ว่า ความคุ้มค่ากับงบประมาณ เนื่องจากโครงการ 1 อำเภอ 1 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดขอนแก่น เป็นการส่งเสริมอาชีพให้กับกลุ่มเกษตรกร ให้มีอาชีพ มีรายได้เพิ่มขึ้น มีความคุ้มค่ากับงบประมาณที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ให้การสนับสนุน ทำให้เศรษฐกิจของคนในชุมชนดีขึ้น มีตลาดประจำตำบลเป็นศูนย์กลางในการซื้อขาย มีรายได้ทุกวัน ทำให้การส่งเสริมให้ความรู้เกษตรกรได้มีอาชีพติดตัวไปตลอด มีความคุ้มค่าในระยะยาว ที่ใช้ประกอบเป็นอาชีพได้ตลอดไป

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ พบว่า ประชาชนได้รับประโยชน์จากโครงการ เพราะว่าการดำเนินการส่งเสริมอาชีพให้กับกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่น ในแต่ละอำเภอ เป็นความต้องการของคนในหมู่บ้าน และชุมชน ที่กลุ่มได้มีมติร่วมกันในการดำเนินการกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งปลูกพืช เลี้ยงปลา เลี้ยงกบ เพาะเห็ด ทุกอย่างล้วนมีประโยชน์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นให้การสนับสนุนงบประมาณ ในการจัดหาอาชีพให้กับกลุ่มเกษตรกรที่มีความสนใจ รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการประกอบอาชีพ กลุ่มเกษตรกรใช้เวลาหลังฤดูเก็บเกี่ยว มาทำอาชีพเสริมให้กับครอบครัวและยังได้รวมกลุ่มสมาชิกเกษตรกรทำอาชีพเดียวกัน มีการบริหารจัดการในกลุ่มให้เป็นระบบ ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ คือประชาชน หรือกลุ่มเกษตรกรมีรายได้จากการทำการเกษตร ปลูกพืช เลี้ยงปลา เลี้ยงกบ เพาะเห็ด ซึ่งเกษตรกรแต่ละกลุ่ม มีรายได้ทุกวันจากการขายผลผลิตทางการเกษตร เช่น กะหล่ำปลี คื่นช่าย ถั่ว ผักกวางตุ้ง บล๊อคโคลี ข้าวโพด จะมีพ่อค้า แม่ค้าในหมู่บ้านมารับที่สวนนำไปขายที่ตลาด มีรายได้จากการขายผักได้ประมาณวันละ 300-400 บาท อีกกลุ่มหนึ่ง คือ กลุ่มเกษตรกรเพาะเห็ด ได้เข้ารับการอบรมและได้นำความรู้ที่ได้รับนำมาปฏิบัติ ทำโรงเรือนเอง ผลิตก้อนเชื้อเห็ด ขายก้อนเห็ดและดอกเห็ด ทำให้มีรายได้จากทุกวัน ดังคำกล่าวของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรเพาะเห็ด บ้านดอนตู ตำบลวังเพิ่ม อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น คนหนึ่ง กล่าวว่า “องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เข้ามาสนับสนุนจัดอบรมให้ความรู้การผลิตก้อนเชื้อเห็ดขอนแก่น ตนเองคนหนึ่งที่เข้ารับการอบรม วิทยากรได้สอนวิธีการผลิต ตั้งแต่การผสมวัสดุทุกอย่างในการผลิตก้อนเชื้อเห็ด ด้วยความอยากมีความรู้ตนจึงลงมือปฏิบัติเองทุกขั้นตอน จะซักถามทีมวิทยากรตลอด ประโยชน์ที่ได้จากการที่เราลงมือปฏิบัติเอง ทำให้เราเรียนรู้กระบวนการทุกขั้นตอน และได้นำความรู้ที่นำมาลงมือปฏิบัติเองที่บ้าน ช่วงแรกจะปลูกทำไว้กินในครอบครัว เหลือก็นำไปขาย กิโลกรัมละ 100 บาท มีรายได้เข้ามาทุกวัน วันละ 300-500 บาท ปัจจุบันครอบครัวมีรายได้เสริมจากการขายเห็ด ได้เป็นอย่างดี ต้องขอขอบคุณองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ที่มาส่งเสริมอาชีพให้กับชาวบ้านมีอาชีพ ซึ่งมีประโยชน์กับชาวบ้าน และกลุ่มเกษตรกร มีความเข้มแข็งมั่นคงต่อไป ”

ทั้งนี้กล่าวได้ว่า ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากโครงการมีหลายด้านประกอบด้วย ด้านการคมนาคมขนส่ง ด้านเศรษฐกิจ ด้านด้านสังคม ด้านคุณภาพชีวิต ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้นจะเห็นได้จากผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนอยู่ในระดับมากสำหรับโครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ โครงการที่ดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ประชาชนมีความพึงพอใจน้อยมาก เพราะไม่ได้รับประโยชน์จากโครงการ

การติดตามและประเมินผลในครั้งนี้ ได้ข้อค้นพบ คือ การอบรมส่งเสริมให้ความรู้กับเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น เกษตรกรมีความสนใจสามารถพัฒนาต่อยอดนำไปดำเนินการเองในครัวเรือนได้ จากทำเป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ มีการขยายและพัฒนาให้เป็นอาชีพหลักได้ การทำอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการทำในครัวเรือน ปลูกพืชผัก เลี้ยงกบ เลี้ยงปลา เพาะเห็ด ถ้าทำมากเหลือกินนำไปขาย เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว มีความขยัน ทำไปเรื่อยๆ จะทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น มีรายได้เพิ่ม มีการขยายเครือข่าย สร้างเครือข่ายให้แข็งแรง ไปศึกษาดูงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง ที่เขาประสบผลสำเร็จเพื่อนำมาพัฒนาในกลุ่มของตนเอง ให้มีความเข้มแข็งมั่นคงยั่งยืนตลอดไป

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อผลการดำเนินโครงการ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เป็นโครงการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมาก เพราะเป็นโครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชน และแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ประชาชนมีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรม ประชาชนได้รับและมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีความคุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับ ซึ่งก่อนหรือหลังการดำเนินการ มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรมได้เป็นอย่างดี ตลอดทั้งประชาชนได้รับรู้มีการรายงานผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารทุกขั้นตอน เป็นโครงการที่ประชาชนในพื้นที่ต้องการเป็นอย่างมาก

สรุปได้ว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ในการแก้ไขปัญหา เข้ามามีส่วนร่วมในการริเริ่ม ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมวางแผน ตัดสินใจและปฏิบัติตามแผน ร่วมตรวจสอบร่วมติดตามประเมินผล และรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อประชาชน ชุมชนทุกรูปแบบในพื้นที่ที่ดำเนินงาน ประชาชนเป็นจุดสำคัญที่สุด ทำให้ระดับผลมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 88.40

5.3 ข้อเสนอแนะจากประชาชนในพื้นที่

จากการลงพื้นที่ พบว่า ประชาชนในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น มีความต้องการให้ส่วนราชการภาครัฐ เอกชนเข้ามาดูแลและสนับสนุน ดังนี้

1. ให้หน่วยงานภาครัฐ เอกชน สนับสนุนงบประมาณด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
2. ให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาให้ความรู้เพิ่มเติม ต้องการมีตลาดที่มั่นคง(ต.ท่าศาลา อ.มัญจาคีรี)
3. ต้องการขยายพื้นที่เพาะปลูก(พื้นที่สาธารณะให้มากกว่าเดิม (ต.หนองแปน อ.มัญจาคีรี)
4. ต้องการให้หอสูงและท่อส่งน้ำให้กับเกษตรกร ยังไม่เพียงพอกับความต้องการ(ต.หนองแปน อ.มัญจาคีรี)
5. ต้องการพันธุ์พืชผักที่หลากหลายตามที่ต้องการ
6. ต้องการให้มีศูนย์การเรียนรู้และมีการส่งเสริมการตลาดเพื่อพัฒนาสินค้าการเกษตร
7. ต้องการแหล่งน้ำเพิ่มเพราะขาดแคลนแหล่งน้ำอุปโภค บริโภค ช่วงฤดูแล้ง
8. ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาสนับสนุนกลุ่มเรื่อยๆ เพื่อให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง
9. ต้องการให้มีตลาดขายสินค้าพืชผักการเกษตร ริมหนองน้ำ(หนองแปน)เพื่อขายพืชผลทางการเกษตร
10. ขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภค ต้องการให้มีขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล พร้อมติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์

5.4 ข้อเสนอแนะจากการติดตามและประเมินผล

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผลจากการ ติดตามและประเมินผลโครงการประชาชนในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ยังต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ เอกชน ในการเข้ามาส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเกษตรและวิธีการตลาดโดยการขยายเครือข่ายให้มีตลาดกลางในการขายสินค้าให้มากยิ่งขึ้น

1.2 หน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง และเป็นเจ้าของพื้นที่ ควรจัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมอาชีพให้กับเกษตรกรเป็นอาชีพเสริม เป็นการเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่ง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการในครั้งต่อไป

1) จากการติดตามและประเมินผล พบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณในการอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรให้มีอาชีพเสริมในครัวเรือน เป็นการแก้ไขปัญหาความยากจนให้กับประชาชนให้ครอบคลุม ทุกอำเภอ ในจังหวัดขอนแก่น และควรจัดสรรงบประมาณเป็นกลุ่มๆ ในแต่ละอาชีพ

2) องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ควรดำเนินการติดตามและประเมินผลโครงการที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ดำเนินการผ่านมาสัก 1-2 ปี โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในหลายๆ ด้าน เพื่อจะได้รับทราบปัญหา การวิเคราะห์ การวางแผนทางแก้ปัญหา การปฏิบัติงานเพื่อแก้ปัญหา อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่องานวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นต่อไป

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. **คู่มือติดตามและประเมินผลการจัดทำและแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**

ชาย โพธิ์สิตา. 2550. **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.

ชูวงศ์ ฉายะบุตร. 2539. **การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง.

พิชญ์ พงศ์ศรี. 2550. **เทคนิควิธีการประเมินโครงการ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : บริษัท ด้านสุทธนาการพิมพ์ จำกัด.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์. 2527. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานข้าราชการพลเรือน.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. 2534. **หลักการพัฒนาชุมชนและหลักการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพฯ : ไทยอนุเคราะห์.

สมาน อารีย์. (2546). **การมีส่วนร่วมของชุมชนฯ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมคิด พรหมจ้อย. 2544. **การประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2550). **การบริหารโครงการ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เว็บไซต์ สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**.
Chaipat.or.th

โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสระบุรี
เอกสารประกอบการบรรยาย หลักสูตร การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, 2559

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น : **ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น**

งบประมาณรายจ่ายประจำปี 2561 องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น, 2561

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น: **แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. 2560 – 2564)**

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น, 2559

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น: **แผนดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561**

กองแผนและงบประมาณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น, 2561

www. Chaipat.or.th

ภาพกิจกรรม

ภาพกิจกรรมการตรวจติดตามและประเมินผล
โครงการ 1 อำเภอ 1 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดขอนแก่น ประจำปี 2562

กลุ่มเกษตรกรเพาะเห็ด อำเภอสีชมพู(บ้านวังเพิ่ม, บ้านดอนตู)

กลุ่มปลูกพืชผักสวนครัว อำเภอมัญจาคีรี (บ้านท่าสวรรค์)

กลุ่มปลูกพืชผักสวนครัว อำเภอมัญจาคีรี (บ้านหนองแปน)

กลุ่มปลูกพืชผักสวนครัว อำเภอัญจาคีรี (บ้านชีวังแคน)

กลุ่มเลี้ยงกบ ปลาตุ๊ก ไก่ (อำเภอ น้ำพอง)

กลุ่มเลี้ยงกบ ปลาตุ๊ก ไก่(อำเภอ น้ำพอง)

แบบสอบถามโครงการ 1 อำเภอ 1 หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดขอนแก่น
ประจำปี พ.ศ. 2562

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ลงในแบบสอบถาม พร้อมกับกรอกรายละเอียดตามความเป็นจริง
แบบสอบถามมี 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (หมู่บ้าน.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัดขอนแก่น)

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ต่ำกว่า 20 ปี 21 – 30 ปี 31 - 40 ปี
 41 – 50 ปี 51 – 60 ปี 61 ปีขึ้นไป
3. สถานภาพ เกษตรกรทั่วไป ผู้นำชุมชน(กำนัน,ผู้ใหญ่บ้าน) นักเรียนนักศึกษา
 นักการเมืองท้องถิ่น พนักงานบริษัท/เอกชน อื่นๆ ระบุ.....
4. ระดับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย
 ปวช./ปวส. ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี อื่นๆ ระบุ).....
5. อาชีพหลัก เกษตรกรรม รับจ้างทั่วไป ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย
 รับราชการ พนักงานบริษัท/เอกชน อื่น ๆ ระบุ.....
6. พื้นที่ดำเนินการ ที่ดินตนเอง(ทำเอง) ที่มรดก เช่า(ทำเอง) ที่สาธารณะ(รวมกลุ่ม) เช่า(รวมกลุ่ม)
7. ท่านทราบหรือไม่ ก่อน ดำเนินการ สภาพเดิม มีลักษณะอย่างไร
 ไม่ทราบ ทราบ เป็น(เช่น ที่ว่างเปล่า,ป่ากร้าง, นา,สวน).....

.....
.....

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ

ลำดับที่	ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงาน	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1	รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับอำเภอ ให้มีความหลากหลายทางอาชีพ					
2	มีการประชาสัมพันธ์ แนะนำกิจกรรม ผลการดำเนินงานของหมู่บ้าน เช่น การแจกเอกสารแผ่นพับ การจัดกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์ในงานในหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ					
3	การพัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนการทำเกษตรที่ยั่งยืน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวได้					
4	การส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทำให้เศรษฐกิจของหมู่บ้าน ตำบล มีการพัฒนารายได้เพิ่มขึ้น					
5	การส่งเสริมและการพัฒนาสินค้าชุมชนเป็นสินค้า OTOP ให้เป็นที่รู้จัก ทำให้เศรษฐกิจชุมชนดีขึ้น					
6	การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ให้เป็นศูนย์กลางทางด้านผลผลิตทางการเกษตร และสนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการเพิ่มมากขึ้น					
7	การพัฒนาสนับสนุน ส่งเสริมด้านการตลาด เป็นการขยายเครือข่ายการจำหน่ายสินค้าการเกษตรให้กว้างขึ้น					
8	การเพิ่มศักยภาพกลุ่ม ชุมชนให้มีความพร้อม ทั้งในด้านการบริหารจัดการ ส่งผลให้เศรษฐกิจในภาพรวม ดีขึ้น					
9	การสร้างอาชีพและรายได้ให้กับชุมชน สร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจชุมชนในระดับรากหญ้า ให้เจริญเติบโตขึ้น					
10	ประชาชนสามารถผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นสินค้าส่งออกขายในท้องตลาดได้					

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารโครงการ

ลำดับที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารโครงการ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1	มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม					
2	มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม					
3	มีการรายงานผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม					
4	มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม					
5	มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม					
6	โครงการนี้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับ					
7	โครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชนและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว					

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ
ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผลแผนงานโครงการ กองแผนและงบประมาณ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โทร. 0 4323 6793